

• * హే చ్చ రి క * •

—★—

నా లిఖిత పూర్వకమైన అనుమతి లేనిదే ఈ నాటక
మును ప్రదర్శించుటగాని, ఇందులోని పద్యముల, సంభా
షణల, మొదలైన వానిని స్క్రీనింగు రికార్డింగు
వగైరాలకు వినియోగించుట జరిగినచో తగినచర్య
తీసుకొనబడును.

గ్రంథకర్త:

గ వ్యా ము ర హ ర రెడ్డి.

కృతజ్ఞత

క్రియత కుదురు లక్ష్మీకాంతరావు దేశములు, సూర్యాపేట (నైజాం)

బహుమానము రు 116.

క. శ్రీమద్భానుపురంధికి

ఖామందుడ ! స్వావలీయఃసి, శ్రీ కుంభా
ర్విమలరెడ్డివంశీ ద్భవ
రమణీయస్వాంత, ప్రథిత, లక్ష్మీకాంతా !

మ. నలుకోనల్ బడి ప్రాకినట్టి రుచిరా నల్పపభాయుక్తశా

ఖల నొచ్చారెడు కల్పభూజము భవత్కాంతారమంతు, పం
డులీ నొన్న కవికోకిలల్ దరిసి మోడుల్ చెమ్మగిల్లంగ, పా
టలచే నీ హృదయపువీణీయను మీటన్ జొన్న రిష్టాప్తికె.

ఉ. కోరినయంత నా కవిత కూరిమిబిడ్డను, రంగమందు నే

పారగ నాభివృద్ధి మెనయంగని, కావ్యరసంబు గ్రోలి, నే
గోరక, గట్టముం జదివి గొప్పదనం బిడితయ్య, నా మదిన్
పారము ముట్టె సంతసము ప్రాజ్ఞమతీ, కృతకృత్యు జేసితె.

గీ. ధన్యతను గంటి నీడు సంనానమందు

పదమనన్మాన మంది, సూర్యారాచేత
ధన్యవాదాలు నీకు నే దండిగాను
కబ్బముల సల్ల బ్రోత్సాహకారి నైతి.

గీ. మహాపుష్కరిన రైదీభూవరుల త్యాగ

కౌర్యసంఘటి మాతృభాషానురక్తి
నాయుగారోగ్యైశ్వర్యంబు లహర లక్ష్మీ
కాంతి రాయగొవులను శ్రీకాంతు డెలమి.

గ్రంథకర్త.

కృతజ్ఞత

శ్రీయత కోదాటి అప్పారావు దేశములు, గణపవరం తా|| హుజూరునగరం (నైజాం)

బహుమానము రు 125.

క. శ్రీ కోదాటి సువంశా

స్తోత్రమణిహారమధ్య శోభితహీరా!

శ్రీకర, అప్పారాయా,

గైకొనుమా నాదు హృదయకమలదళంబుల్.

చ. అడుగక మున్ను దుంగర ల నాదరభావలతాంతిహారముల్

నడిగొని కావ్యకన్యకలజాడల శారి యలంకృతంబు జే

సెడు రసికాగ్రగణ్యు లిట జెల్లిరటన్నతమోక్తినిక దెలుం

గెడలను బాపితయ్య మధురేంగితచంద్రికలన్ సుధీమణి.

ఉ. మొగ్గదనంబునందె పువు ముచ్చటగా దన రంభంబులన్

నిగ్గుల దేలుమాడ్కి కమనీయ భవద్వ్యవహరధీధతుల్

వర్ణియ జాటుటక జరుతప్రాయమునందె ప్రజాప్రవీడినల్

నగ్గగ మేనెజింగుడయితక్కురు వైతివి అప్పరూగణి!

గీ. కూటితోగూడ మైచ్చుంపుకూత లెనయ

గుటకవేయుట కలవాటుగొన్న సీమ

మాతృభాషాసుమంబుల మార్దవంబు

నాకలించి వెట్టలయ్యా? వయస్యా.

గీ. తెలుగుపలుకులరాణి మదిం దొఱంగు

కావ్యరసవాహినీతరంగముల నూగు

ప్రధిత శ్రీ అప్పారాయ! నిన్ ప్రభువగుండ

నామ యారోగ్యసంపద లమర మనుచు.

గ్రంథకర్త.

స మ ర్ప ణ

సీ. సంగీతసుందరీసదనంపు పూజారి
 వర మేశ్వరుని నదోపాసకుండు
 వైద్యవిద్యాధని హృద్యమ్ము నగు తెల్లు
 కైత నేలినయట్టి కైసరుండు
 ఆశ్వవిద్యావని నారిచేరిన జోదు
 చిత్రలేఖనకళామితవరుడు
 ధర్మశాస్త్రంబుల మర్మంబులకు రావు
 ఈవికి నిరవైన యధమతుడు

గీ. నైన స్వస్థియపిచ్చి రెడ్డాఖ్యజనక
 చరణసేవకు మద్భావసరసిజముల
 కావ్య “కల్పాణి”గా గూర్చి కాన్క-నిచ్చి
 ధన్యతను గంటిని పితౄణతాప మణగ.

గ్రంథకర్త.

పాత్రలు

— పురుషులు —

1. ప్రమోదకుమారుడు - కథానాయకుడు
1. శ్రీవల్లభుడు - ప్రమోదకుమారుని యన్న [జమిందారు]
3. అవధాని - మాయస్వామి
4. శర్మ - స్వామిశిష్యుడు
5. కాస్త్రీ - ,,
6. డాక్టర్
7. ప్రాసిక్యూటర్
8. జజ్
9. భిక్షకుడు
10. మాధవుడు - కల్యాణితిమ్మకు
11. రామన్న - కల్యాణితండ్రి
12. బుర్రకథకుడు - ఇద్దరు వంతుకాళ్ళు
13. జవాను

— స్త్రీలు —

1. కల్యాణి - కథానాయిక [హరిజనకన్య]
2. కాంతం - జమిందారు భార్య

దైవ స్తుతి

శ్రీ కైవల్య పదాధినాథుని పద శ్రేణి దలక దాల్చెదక
వీణక నేనొనరింపబూనిన శృతి విద్యావనిన్ మెచ్చగా
నాకున్ భావతరంగ సంభృతవచోనైపుణ్యమున్, బుద్ధియున్
దేక్కాగంబును, లేఖనీ స్థితయున్ నీయంగ సాశీల్సినె.

క ల్యా ణి

ప్రథమాంకము

(మొదటిరంగం—వీధి)

బుర్రకథచెప్పనుండగా ప్రమోద్ కుమారుడు ప్రవేశించును. కొంతమంది కూర్చొని
యుందురు — ఒకడు కథచెప్పజాదు, ఇద్దరు పక్కపాటకులు.

- 1 అన్నలార! మీ అంటను మాటల కరముచెప్పండి!
నున్నితంపు మీ బుద్ధిబలముతో శోధనచేయండి!
అంటరాని తనమంటెమీలో ఆత్మదోషమండి!
కొంటెపు మాటలు పల్కబోకుడి కోపమువద్దండి!
ఆదిలోన మనమందర మొక శ్రేయస్ గ్రహియించండి
మాదగ మాటలు మనతోబుట్టిన మానవ జాతండి!
మనముపెట్టిన మధ్యక్షేరని మదిలో దెలియండి!
కనము వినము యేదేశమందు నీ కడజాతులనండి!
మతాధికారులు మధ్యకాలమున నుతివీడారండి!
యతీశ్వరులమని రాజుల పజలను హడలించారండి!

అచ్చర సుకాల కాశలుపుట్టి
 చచ్చుబీదలను నిచ్చెనకట్టి
 స్వర్గసాధముల పాదములెట్టి
 వరబేధముల పాశములొడ్డి
 తోడిసోదరుల దోసములెంచి
 కూడులేని యా కూతమునెంచి
 తావలముగతమ దాసులజేసిరి
 భావనైచ్యమును ప్రసాదించిరి
 తన్నిబైటికి తఱిమివేసిరి
 అన్నిటతామే అధికులమనరి

పగటిదివిటీపల్లకిమేనా ప్రభవలిగారండి
 ధగధగవెలిగెను కర్ణకుండలాల్ దబ్బరకాదండి
 భుగభుగపెదవుల ధర్మనూత్రముల్ పొంగిపారలెనండి
 నిగమంబులు తమనాత్రేయంచును నింగికెక్కిరండి
 బ్రహ్మకథయని వెట్టిగదలపక బుద్ధినినిల్పండి
 మొట్టా మొట్టోయను మాదిగమాలల మొరాలకించండి!
 ... భళి! భళి! ...

- 2 ఏకభక్తముగ భారతసంఘము నేలారోరన్నా!
 పాకమైన పెన్నాపాలన్నీ పండించారన్నా!
 పచ్చిగడ్డిని ఘండించారీ పరవభక్తులన్నా
 నిచ్చలు పూజపురాణాల్ వీరి నిత్యకృత్యమన్నా
 పాలవెల్లిలో హాలాహలము ప్రభవించిండన్నా
 వలినవారీవిధముగ ప్రభలను నెలిగించారన్నా
 హరిజనులంటె అంటనివ రట
 పురముబైటి కాపురమువారట
 వీధిలోకిరా వీలులేదట
 బాధలన్నివీరి పాలేనంట
 బావులుముట్టుట పాపంబంట
 కాపుకాపుమను కాకులకంటె
 నీచమంట బల్దోసమంటహా!

కూకటివేళ్లను పీకినారిదే గూడ పురానన్నా
 పీకలునొక్కి పచ్చిరక్తము పిల్చారన్నా
 దండ్రిభోగముల దావానలమున దహించారన్నా
 పిండిచేసే పూర్వపుండ్రముదిద్ది బేవురించిరన్నా!

దండ్రివారు నుద్దండలువీరా
 లుండుపూళ్లలోనుండరాదట
 సర్వజీవులను సమతన్మభోచే
 సర్వవ్యాపకుని సదనముపెట్టి
 గంటగొట్టిరి గణగణముని జట
 గానముజేసిరి యుగయుగయుగయుగ
 ఎలుకలు పిల్లులు యెంతోఁబంతగ
 కలకలమనికైంకణముచేసే
 హరినిజూచుటే యపరాధంబని
 హరిజనులనుబట్ హడలెత్తించిరి

నీకసోకి జేడ్డి ఫియని చన్నీళ్ళదేలిరన్నా
 వాడక్కలే ధూధూ యని చీవాట్లుపెట్టిరన్నా
 పకలక స్వాగతమిచ్చి పెద్ద తుపానులేపిరన్నా
 భరతిమాతను బాధలపెట్టి పట్టిచ్చారన్నా
 బుజ్జకథయని... ..

భల్లి. భల్లి

- 3 పండువంటి హిండుఖండాన్ని ఖండఖండాలుగా జీల్చి చెండాలోయ్
 వైండ్సరులువీరుపోట్లాడి వకదండివాని పాల్జేశారోయ్
 మారుమనుము కేవగిస్తారు భోగమాళ్ళపంచబడిచస్తారోయ్
 వానవీరితోడింటారు వనవాళ్ళుచూస్తేతప్పంటారోయ్
 కల్లంటె గురుమంటారు ఘాటుఘాటు సారాగంటకొట్టారోయ్
 మల్లుగుడ్డపూజచేస్తారు మనతల్లిఖాది సేసడిస్తారోయ్
- నేలకున్నుట వీరివంతట
 నేలదాచుట వారివంతట
 కాయకష్టము వీరివంతట
 కాలుచాచుట వారివంతట

బుడ్డెడుగంజి వీరివంతట
 భూరిభోజ్యములు వారివంతట
 పొట్టలుమాడుట వీరివంతట
 బాజలుద్దుట వారివంతట
 అయ్యాబాబన వీరివంతట
 అరేరే! వెధవన వారి వంతట
 మండుటెండలు వీరివంతట
 మంచుమేడలు వారివంతట

న్యాయముకాదిది న్యాయముకాదిది నచ్చనిమాటండీ!
 న్యాయమూర్తులౌ మనసుపూర్వుల నామము నిల్పండీ!
 పశుపక్ష్యదుల పరమప్రేమతో బాలించారండీ,
 పశువులకంటె నరుడు తముడని భావనసేయండి
 “గుణగుణేషువర్తంతే” యని గురుసూత్రంబండి
 గుణగుణపారణజేసే గీతాగుణపాఠంబండి

బ్రహ్మనాయని యింటబెరిగిన ప్రభువీడేనండి
 బ్రహ్మజ్ఞానము కలిగినవాడే బ్రహ్మణుడనుకోండి
 ఉచ్చసీచతలు గుణమునుబట్టి యున్నాయనుకోండి
 పచ్చని సంపద దానిమూలమున బ్రాప్తించూనండి
 ఇహపరాలకు దూరమైతిమీ ఈర్ష్యచేతనండి
 మహాత్మునంతటి మార్గదర్శకుడు మనకున్నాడండి
 ఖండత్వంబె యఖండయశంబును కాలరాచెనండి
 మొండిపట్టుచే భూమండలమున బండలుకాకండి
 అందరమొకటను ఐక్యభావమును అమలునపెట్టండి
 సుంఖరమగు స్వేచ్ఛాస్వర్గంబును చూచునొకడమండి
 అయ్యలార మీ యున్నశ్శక్తికు అర్థములేదండి
 సున్నితంపు మీ బుద్ధిబలముతో శోధనచెయ్యండి
 బుట్టకథయని వెట్టిగదలపక బుద్ధిని నిల్పండి
 మొట్టొమొట్టొయను మాదిగమాలల మొరాలకించండి

...భళి భళీ... (తెరవాలును)

[వధమాంకం—రెండవరంగం

(అడవికి పికారుకువచ్చిన శక్తి వివిగిన నూటుతో: ప్రవేశం)

ఉ॥ వైస్సుభవానినిన్ భువననందిత, త్యాగదయైకవాహినిన్
మానక, నాదు మానసపు మందిరమందున బాదుకొల్పి నే
పానమునేయడచ్చరణ పంకజపుం మధుధారలన్, నెతల్
స్థానమువీడె, శ్రీల పువ్రతావులు ఘుమ్మ నె నేమ నందికన్.

(Well) వెల్ అదృష్టమంటే నాదే. ఒకరాజాధిరాజైనా తన (life) లో నామాదిరి (enjoy) ఎంజాయ్ చేసియుండడు. మహత్తర పురుషులంటే నాబోటివాళ్ళనేంటారు' నేనే బి. ఏ., పరీక్షలో దండయాత్ర కొట్టకుండావుంటే ఏముపై రూపాయిల ఉద్యోగంలోనో నీల్లాల్సి వచ్చేది. కుతాగ్రబుద్ధులను కుమ్మరిపురుగులకు పోల్చారు మహాత్ములు. అందుకేమనం అన్నీ అనుభవిస్తూకూడ యీ పాప ప్రపంచాన్నంటుకుండావున్నాం. సర్వులుగాను సర్వేన్ (certainly) నాకు చేనేసాటి.

చ॥ చదివెడు కాలమందు గుగున తము గుండెలలోన నాడిలిక్
సదనమునందు పిన్నలను నాడిన పెద్దలఁ గాలరాచితిక్
మెదిలితి శత్రుకాండ గురు మేటిగ, బ్రాందికి దిట్టబంటునై
బెదరదు నామనంబు, భువిఁ బెద్దల కేనియు బ్రహ్మ కేనియుక్

(కొంతవచారుచేసి) (Damit) డేమిట్ (Drink) డ్రింకుకుపోయిన మా ఆమాధభూతిగా డింతవరకు రానందునల్ల నాగుండెలు నక్కతాల గుణిస్తున్నవి. వీడుగూడ (to some extent) టు సెం ఎక్స్టెంట్ నా ధోరణిలోపడ్డాడు. (Inter) ఇంటర్ లో పట్టికొట్టడమే ఆతనికి మహా దృష్టంపట్టి నాబోటి హెమాహెమీల సహవాసం లభించింది. (అగి) నిజంచెప్పాల్సినస్తే, నాకంటె (Senior most hard) సీనియర్ మోస్ట్ హార్డు మా అవధానవల్ల, మా ఇద్దరికీ చెరొకస్వర్గం లభించినట్లయింది. (ప్రక్కకుచూచి) అదిగో మావాడొస్తున్నాడు. హే శిష్యా (Hurry up) హరి యవ్.

(శాస్త్రి, సీసాయుక్తంగా ప్రవేశం)

శర్మ:- ఏం (Brother) బ్రదర్, గుండెలు, పాతాయామం వడుతూ వుంటే ఇంత లేట్ (late) చేశావు.

శా:- ఏడ్చువులేవోయి వెట్టి మోహమా, నాలాంటి (Smart fellow) స్మార్టుఫెలో ఒక పని కళ్లాడంటే ఏదోవైక కుంభకోణం జరిపాడనుకో.

శ:- (శాస్త్రిచేతిలోని సీసాలాగుకొని) (I see) ఐ సీ అదేంటో శల వినారా పంపిత్ జీ.

శా:- అల్లాగే శలవినాకాని, శ్రీపాదతీర్థం కాస్త సేవించనియ్యి. (శర్మ సీసాచేతికి స్వగాత్రాగి) ఏముందోయి. ఒక వెట్టి వెంగ శప్ప జేబుకు బుద్ధిచెప్పాను. (మనీపర్సు చూపెట్టును)

శ:- (నవ్వుతూ) (My God) మై గాడ్ బలే హానిబుల్ క్రీచర్ వ్రాయి ఏదీ పేకుపేండు.

శా:- (తూలుతూ) అయితేం బ్రదర్ యీ పాపిష్టిడబ్బును మనం ఒక దినంకూడ మన పర్సులో వుంచం, వుండదు, వుండ కూడదు. (పచారు చేయును).

శ:- (తూలుతూ) అరే, శాస్త్రిమహాశయ్ కాంతంగారిని పడి నే మనజన్మంతా కనక మయమవుతుందోయి.

శా:- (Yes) యస్. కాని అల్లాటివాళ్ళ తెరువెళ్ళితే దేహశుద్ధి సరిగా అవుతుంది.

శ:- వెర్రినాయనా యిన్నాళ్ళనుండి నా ప్రతాపాలు తెల్సుకోలేక వట్టి చవటలాగా మూట్లాడావు. అవమానం. మొదటిసారి క్షమించాను.

శా:- ధన్యోస్తి మాటవరనకన్నాగాని, కాంతలంటే కక్కుర్తి పడనా, నేను మూతం.

శ:- (నవ్వి) ఆముండాదేవుడు ఆ అందాల రాశిని ఆ ముసలి వృష భానికి మెడగట్టకుంటే, మన అనందాల కాహళి చే సేగాదు.

శా:- (తోడలో) ఫ్యాన్స్. ఆవకాయముక్కలై కరకరలాడున్న ఆవిడ
వయసూ, వలపు, తలుపుకొచ్చేసరికి, నాగుండెలు గుఱలు
మని, విరహాభిలో విరుచుకు పడిపోతున్నై. తాళ భేను (ఆవేశం)

క! ఆలేడిని మనకివ్వంజాలని ఆలైత్రీటి చచ్చు చైదంబులకు
ఫీలై, యేడ్చుటయూ, మనడైలూమాగతికి, డమ్మడక్క (గనానా).

శ:- వహవ్వా, వహ్వా. శాంతింపుమో, మేక్సిఫియర్ మహాశయా
సీవాడదాన్ని గురించి, ఆశుధారకవిత్త్యమల్లి అట్టె విశిరే
వరకు, నా మనస్సుగూడా మరీ లొట్టవేస్తుంది.

శా:- ఆహా (సీసాపట్టుకొని) దీనికంతా యీ మెడనన్నం మహా
లక్ష్మీయే కారణం. హన మెంతటి శాశ్వం.

శ:- అందుకే దేవిగారి కరుణారసం. ఆపాదమస్తకం పారాలంటే
మనకోదేవుడుండితీరాలి.

శా:- ఇప్పుడెల్లా మనకు లభిస్తుందోయి మన్మథుడా నన్నైనా ఆడ
దాన్ని చేసాడుగాడా పెద్రిబమ్మ.

శ:- వుప్పులేని కారంలాగా వుంది. యిప్పుడు మనవజా అందుకే
పెద్దలేమన్నారు.

గీ|| మద్యపానంపుకేళికా మధ్యమందు
నువిడలేకున్న అపచార మొదవుగాదె!
సూటులేకుండ ధరియించు హేమమ్రాలె
ఖడ్గహీనమా యోధుని కిరిముఖంగి.

శా:- (కల్యాణి పాట వినుట నభినయించి) హలో బ్రదర్. ఏదో
కమలాక్షి కంఠధ్వని వినబడుతూ వుందే మననోములు
పండినవి.

శ:- (విని ప్రక్కకుచూచి) ఒక చక్కని సుందరి యిటువేవే
వస్తుంది. బెళ్లు ఆపర్చునిటీ. యీ చెట్టుచాటున దాగుండి
కేప్పర్చేదాం. కమాన్.

(శర్మ శాస్త్రి ప్రక్కకు దాగెదరు. కల్యాణి మాధవులు బుట్ట
లతో ప్రవేశిస్తూ పాట పాడుదురు.)

— పాట —

బాలనాగమ్మలోని 'వసంతసుమనోవనము' మాదిరి.

ఈ వసంతవనపీఠులలో విహరింతమురారె హాయి

కోమలజాజి కోర్కెదీరక

ప్రేమంపు పూపొదరిండ్లక

సీమంబుగాఁ దలదాల్చెక

గులాబిమల్లె విలాసవతులు

వలాటముగ పూపుటముల్

వయ్యారముగ మేదాల్చెక

నెమలిపడుచు లాటాడక

తేలులు ఝుమ్మని శృతిమీటక

కోయిల కన్నెల్ హాయినిజేరి

కుహూ కుహూ యనిపాడెక

అహ, అహమని నవ్వెక

(పాట ముగించగానే శాస్త్రి, శర్మలు కల్యాణిపై బడెదరు.
వెంటనే మాధవుడు కేకలువేస్తూ పరుగెత్తు చుండగా పికారుకు
వెళ్ళిన ప్రమాదుడు పరుగెత్తుకొనివచ్చి కల్యాణిని కాపాడును. శర్మ
పారిపోతూ ప్రమాదుని పిలిచి నీసాతో గొట్టగా ప్రమాద్ మూర్ఛి
ల్లును. అది కల్యాణిచూచి)

క:- (జాలిప్రేమ) అయ్యో. నాకై దెబ్బతినిన, యీ దయామ
యుడు గొప్ప వంశీయుడుగా కనబడుతున్నాడు. దైవమా
రక్షించవా. (ఆగి) యిప్పుడు నేను విడిచిపెట్టే లాభంలేదు.
(అనుమాన భయంతో మెల్లగా ప్రమాద్ దగ్గరకూర్చొని
ప్రమాదుని తలను తన తొడపై పెట్టుకుని విసరుతూ)

గీ॥ ఈ మహాభాగుడెవ్వడో ఎరుగ నైతి

నాదు ప్రణయంపు సౌధంబు నాహరించె

ప్రాణమేలేని పూవులోఁ దేనెపోసె
శోభలేని నా జీవనజ్యోతియయ్యె.

(యోచించి, మాధవా మన అమ్మ కోప్పడుతుండేమో
అటుల్ని కొన్ని పిడక బేర్పొండరాదు. నేనిప్పుడేవస్తాగాని.

మా:- తెలివైచ్చిన తర్వాత, ఆయనే వెళ్ళుతామని, నీవు రారా
దక్కా వెళ్ళువాం.

క:- అమ్మదూ, తప్పుగారు పాపం మించివాడు. మనకోసం ఎంత
దెబ్బతిన్నాడో చూచావుగామా!

మా:- నరే మంచిది వెళ్ళుతున్నాగాని, నీవు తొందరగారా (వెళ్ళును)

(ఇంతలో ప్రమోద్ కడలి కనులు తెరవబోగా కల్యాణి తలదించును
ప్రమోద్ గ్రహించి అధికాచూసం కనబర్చి నిశ్చలుడగును. అప్పుడు
కల్యాణి తఃలో)

ఉ! యీవలకాని మూచిపువ్వునీ నీకు, లేనవునానుడెందము
హావనర్తాగక్లిష్టిత సుధాంబుధి వీడక తెప్పదేల్చి నా
కేవై మధూస్తలంపి గిలింతలు ప్లేగునునున్నచింక నే
నేచిధిబాయుదీపఖుని, నేర్పడఁ దేమి తంబా దీర్చి

(అంతట ప్రమోద్ లేచి కూర్చుండు. కల్యాణి బేచిపోబోవును)

ప్ర:- అబ్బ దాహంగావుండే ఇక్కడక్కడైనా నీళ్ళదొరుకుతయ్యా

క:- (నిల్చి) దగ్గ రేచలమోటుంది. త్రాగుదురుగానిరండి (పోబోవును)

ప్ర:- నన్ను రానిస్తావా, నీవే త్రాగుస్తావా.

క:- (నిశ్చలత్వతో) నేను త్రాగేజేటాద ప్పాగుతుందా?

ప్ర:- ఓ తప్పక

క:- అబ్బ మీమాటల కేంగానిరండి. ఆయాసపడ తారు.

ప్ర:- చేతకావటంలేదు. కొద్దిగా చేయండిచ్చావంటే పోనీ నేనే
వెళ్ళి త్రాగుతా నీకు త్రమెందుకు?

క;- (దీనంగా) మేమంటరానివాళ్ళం

ప్ర;- మనుష్యులతో కంటేంటి అర్థంలేనిమాట.

క;- [అశ్చర్యం] ఆ. అంటేలేదా.

ప్ర;- [తలాలున లేచి చేయిపట్టుకొనున్న] నేను లేవడా వెళ్ళితే
మల్లి ఎవరయినా పట్టుకుంటే [ఇద్దరు నవ్వుదురు]

ప్ర;- సరిగాని; ఎంతవరకు చదివావు.

క;- ఎదో మాకు తగినట్టు, నాలువ క్లాసు మట్టుకు.

ప్ర;- ఆ. నాలు క్లాసులవరకు చదివి కూడ నీకీ అంటారని పిచ్చేంటి.

క;- ఆ. మేమెంత చదివినా యేలాభం, మీతో ఏం సాటి

ప్ర;- సిచ్చి పిల్లా ప్రేమకు కులమూ లేదు. మతమూ లేదు. నీకీ
మాత్రం తెలియదా.

క;- [అశ్చర్యం] ఆ. ప్రేమా. తప్ప మీరు పెద్దలు.

ప్ర;- నేనూ నీమోస్తరు చిన్నివాడే. ముసలాణెతే గాదు.

క;- మీరసలు దప్పి మాటే పరచారు. నేను వెళ్ళతా.

ప్ర;- ఇదిగో. నీకేం అయ్యాం కలుగలేదు గదా. వాళ్ళవల్ల.

క;- [కాదన్నట్లు తల విసిరి] మీకే న్నావల్ల

ప్ర;- No, No. ఇప్పుడు నాకు దెబ్బ బాధేమీ లేదు. పికటే తప్ప
[నిట్టూర్పు విడచును.]

క;- ఇంకేమైనా బాధ. [ముందుకు రెండడుగులు వేయును.]

ప్ర;- [బాధ నభినయించి] ఇదిగో గుక్కడ [అనుచూ కల్యాణి
చేయిని పట్టుకొని తన హృదయానికి హత్తుకొనును. ఒక చేయి
భుజంపై వేసి రెండవ చేతితో 'నీసా పట్టుకొని' అహో ఏమి
యీ మద్యపాన మహత్వము.

నీ! మద్యంలు సాగించు, మారణ హోమంబు

దన యనుంగుల నేని దలంప నీక

మద్యంబు సేయించు మోతకు నోహంబు.

జను బాల భోదిన నాధ్యయనక.

మద్యంబు చెరపించు సద్యశో విధవాల

నొప్పిన తన వంశ ముక్షుగు సనక

మద్యంబు నృప్తిచు మానని రోగాల

సుక్కు దేహంబుల చక్కి గన్గ

తేగీ॥ బుద్ధి నిల బుద్ధితేసెను రద్దివట్టు.

చనువు లన్నియు మురిపించు చదలుపుట్ట

భారతాంబను కడగండ్ల పాలుతేసె.

నామధ్ర భూమిని ప్రేతాల కప్పగించె

దీని వల్ల పట్టణాలలోదురాచారాలుధిపదినానికిమరీఎక్కువౌతున్నాయి.

క:- శున్న పోనివ్వండి. ఆలస్యమైంది.

ప్ర:- వెళ్ళుచువు గాని. వేనొక టమగుతా. నిజం చెప్తావా.

క:- [చిరువత్సవో] నే నెరుకల దాన్నిగాదు.

ప్ర:- కాదుగాని. పిరికి దానివి.

క:- (కాదన్నట్లుగా) ఊహు. (తలవినరును)

ప్ర:- అయితే చెప్పు సవిస్తరంగా. నీపేరు, పూరు. కమ్మనిమాటల్లో

క:- కల్పాణీ యీ కనవడే వల్లె.

ప్ర:- ఆహా ఎంత కమ్మని పేరు. నీసంపర్కానికి నీసుగూలకు నీ వాఙ్మధుర్యానికి దేవతలు పెట్టిన పేరల్లేవుండే కల్పాణి.

క:- మీ పేరు వినవచ్చు. [సిగ్గుతో]

ప్ర:- ఓ నాపేరా నీవైక్క సారి పిలుస్తానంటే చెప్తా

క:- చెప్పండి. విని సంతోషిస్తా.

ప్ర:- ఊహూ నీకు వింటే సంతోషమైతే నాకు పిలుస్తే సంతోషం. మర పిలుస్తావా.

క:- [ఓరమాపుల్లో తల పుకించును.]

ప్ర:- “ప్రమోద్” ఏదీ. అను. [చురుకముచు వట్టుకొనును.]

క:- [స్నిగ్ధతో కండ్ల కేసి చూచి] ప్రమోద్ (నవ్వును)

ప్ర:- [కొంతొంచుకొని దృష్టికలిపి] కల్యాణీ!

(ఇంతలో మాధవుడు అక్కాయని కేక వేయును.)

క:- నే వెళుతా. విడవండి.

ప్ర:- రేపు మళ్ళీ కలుస్తావా యిక్కడ నే యీ వేళకు.

క:- [తల వంకించి వెళ్ళలేక, వెళ్ళలేక వెనుకకు చూస్తూ వెళ్ళును.]

ప్ర:- కొంతవడి నిశ్చేష్టుడై]

గేయం. ప్రగాఢంపు కేనియర్ - బాగుగా పూరించి

హృదయ పేటిక లోన బదిలీ రచిననాదు

కలశంబు ప్రయించి గగనంబునకు నెగసె

మలయ మారుత మయ్యెనో.

ప్ర ధ మా ర్థ క ము.

మూడవ రంగము

[ఇంట్లో ప్రమోద కుమారుడు కుర్చీ పయి కూర్చుని]

మనశ్చ మాదిరి

ఎటులా మనుడుకా - నినునా ప్రేయసి గాఁ జేకొనకా.

తీ నెల్ చిల్లెడు భావజన్మ

తెటులు భ్రమియించు కన్దవలన్

జానునా, చూచును దుటించెడు

సౌందర్య రాశిన్ నేనెటు మ తన్ ప్రేయసిగ

(కొంత యోజించి) విచారము. మన సాంఘిక స్వార్థారాధకులు తలుపున కొచ్చినపుడల్లా. నా గుండెలు చెదురుతూ వున్నవి, సకలదేశ శిరోముణియై చర్వ కల్పాగ్రా ప్రదమై సకల శాస్త్ర సంపన్నయైన, మన దేశ మతము అస్మశ్యతా పిశాచాని కప్పించడం. వల్ల, చిక్కి జాలి, సగమైపోయి గోముఖ వ్యాఘ్రిములైన మత కర్తలు బీదల వాలిటి పెనుభూమిలై అంటరాని తనానికర్పించి

భూలోక సరకాన్ని సృష్టించాడు. (కొంత విచారపడి, సత్పథంలో చచ్చినా సార్థకమాతుంది మానవ జన్మ కాబట్టి.

ఉ. మానసమా! వ్యధం బడకు మాధురి మంబగు ప్రేమహాహినిన్
మానిని గూడి భావిని ప్రమాదము లెన్నియు సంఘటించినక
యానము జేసి ధర్మ సముపార్జన గేయుటమేలు మూలమం
దూనిన యశ్రుముల్ దిగిచి యుండుట పాడియె! ధర్మకాంక్షికిన్.

ఏది ఎటులైనా. కానున్నదే యగును.

[ప్రమోద్ అని పిలుస్తూ శ్రీ వల్లభుడు కాంతంతో ప్రవేశించును. ప్రమోద్ లేచి నిలబడును.]

శ్రీ:- (కూర్చుని) ఏం భోజనం చేయలేదట. ఆరోగ్యం సరిగాలేదా

ప్ర:- ఏం లేదన్నయ్యా యీపూట ఆకలి లేకు.

కా:- ఏం దాచి పెడ్తావులే. నీముఖం లక్షణాలే చెప్తున్నాయి. పెండ్లి కావాలని.

శ్రీ:- అబ్బాయీ నీకేమైనా కావలసియుంటే నన్నడగ కూడమా నీకేం తెక్కువ.

కా:- పెళ్ళాం కావలె నని కూడా అడుగుతారేమిటి.

శ్రీ:- అబ్బ నీచూరుకోవే. పానకంకో పుడకలాగ.

ప్ర:- కావల్సిందేమీలే దన్నయ్యా. యింక ముందు చదవాలనే విషయం తప్ప

శ్రీ:- సీయిష్టమున్నంత వరకు చదువు. నేనొద్దన్నానా. కాని కల్యాణం కాస్తా చేసుకొని వెళ్ళితే నాప్రాణాని కెంతో తృప్తి కరంగా వుంటుంది.

కా:- ఇంకేం కావల్సిందేదో కాళ్ళకు తగిలినట్లేంది.

ప్ర:- (దుఃఖి హర్షములతో) క...ల్యా...ణం....

శ్రీ:- ప్రమోద్ మాటలాడవేం. వక్రం రోజులోనే సరళముగా కరం

ప్ర:- అన్నయ్యా తమించిండి. నేను యల్. యల్. బి. ప్యాసయి
దాకా వెళ్ళి చేసుకోను.

శ్రీ:- (విచారాశ్చర్యములతో) అంతానిశ్చయమైన తర్వాత యిదేమి
వోగోయి. అంతగా అయితే పెండ్లి కాగానే దంపతులు వెళ్ళు
దురు గానిలే

కాం:- పదివేళ కట్నం నగదు. నీకేం కొదువ. అదే డబ్బుతో
మద్రాసులో కాశరం పెట్టినా పెట్టవచ్చు.

ప్ర:- అబ్బా డబ్బుకు కాదమ్మా....

శ్రీ:- ఎన్నడూ నామాటకుజవదాటని వాడవు కదాయని పెద్దవాళ్ళకు
మాట యిచ్చి కట్నం కూడా తీసుకున్నానే.

కా||నామాటల్ జవదాట వంచు మదిసన్నన్ మించితో నీపముక్
వ్యామోచాంబునదెమ్మాడంచు వసువుల్ వాంఛించితినీమాటుగా
నామాంద్యంబు విడంగ లోకమెదుటన్ నైరజ్జిహుంజేసి మో
మేమాతలంబును జూపకుండ దళు శాంతిసీతి జేయంగదే.

కాం:- చదువుకున్న వాడవని యింత డబ్బిస్తే....

ప్ర:- (శ్రీకృణంగా) డబ్బు కొరకు గాదమ్మా

గీ. పెండ్లియాడట సౌఖ్య సంప్రీతికొరకు
ధనమునకు గాదు చుట్టలఁ దనువోదదు
నేటి లోకాన, కట్నాల ధాటి వలన
కాపురము లెన్న కలుపాబ్ది గలగి పోయె.

శ్రీ:- ఓహో అయితే యిప్పుడు నే చెరువుకై చేస్తానక్కమాట.

ప్ర:- కాదన్నయ్యా. నేనేదన్నా మీకు కష్టంగా వుంటుంది. గాని
నన్నడగి కండా పిల్లను నాకు చూపకుండా హఠాత్తుగా వెత్తిపై
పర్వతం వేయటం భావ్యమా.

శ్రీ:- (కో)నావేశాలతో) భావ్యాభావ్యములు తెలియటానికి నేను

నీ యంత చదువుకున్నవాడనా (కొంత ఆగి) నిన్ను సాకి
చదువు చెప్పించి నందుకు బాగా బుద్ధి చెప్పావు.

సీ. పిన్ననాఁటను గోలె కన్నదంకిని బోలి
లాలించి నందుకీ లాభమయ్యె
అడుగొక మున్నె నిన్నుని సౌఖ్యంబులఁ
మీగించుటే నాగు దోషమయ్యె
బొక్కనంబందున్న రొక్కయు నెచ్చించి
చదివించుటే యపచారమయ్యె
తుచ్చ భాషలోని యచ్చంపు పన్నుట్టు
లార్జ్ ధర్మంబుల నణచుటయ్యె

గీ. పంక్తుకై రాయు వినగుటే గంక మయ్యె
దనది యను బావమునజ్వలచుని ముదమున
ముద్దుగొని నట్టులయ్యెను రదిచేసి
పరిభవాగ్నిలో ననుదగ్గనను కయ్యె

సీ.-నన్నెమయినా మీపించంకి. నామనస్సంగీకరించటం లేదు. నా
మనస్సంగీకరించని విషయాలన్న అనర్థదాయకాలే

శ్రీ:- (తీక్షణంగా) దోహివి. చేసుకోకపోతే విలువేను. కాదంటావా
అనుభవిస్తావు. రెండు దినాలు గడుపుస్తున్నాను. ఏదో పకటి
కేల్చి చెప్పి. (చురచుర పోవను)

కా:- యిచ్చాల్లే చేపటి విద్యావంతులు పెద్దవాళ్ళ పరుపు బాగానిలే
టటుండే.

వి. చక్కని చుక్క వంటి యొక చానను పెంకిలి నేయ నెంతయో
రొక్కముగ గప్పమిచ్చినను నెంతి చక్కట! నీకు పూజ్యులన్
యిక్కగణేక దిక్కకృతేని హేనులఁ జేసుట పాడి యయ్యె నీ
శక్తిని బూడ నంధునకు బాల్పడి దర్పణ మిచ్చుటయ్యెడిన్.

(నిష్క్రమణ.)

ప్ర:- (కొంతతడవు యోజించి) ఏంచేసేది ముందుకు భోయన నూ గుం
 వెనుకకు పోయిన గోయి (ఆగి) అవును నాఅత్త సాక్షిగా ప్రేమ
 చాను. ఇది పెద్దజీవిత సమస్య. నాసోదరుడు నా భావిజీవిత
 పరిష్కారాని కల్గివున్నాడు సాయపడడు గదా. పైగా ఒక అమా
 యక పిల్లకు దోహదం చేసిన వాడవవుతాను. (ఆగి) రెండుదిన
 ములు గడుపుమాత్రం యిచ్చారు గదా. యీ రోజు పోగొం
 ప్రకారం నాకల్యాణిని కలుసుకొని రేపేవిధంగానయినా మద్రా
 సుకు పలాయనం చెప్పడమే శ్రేయం. లేకున్న అన్నగారి
 యెదుట విరోధి నైతిరగాల్సిస్తుంది.

తే|| గీ|| ఆత్మసాక్షిగఁ ప్రేమించి నట్టిజేల
 నిటుల విడచిన గారుచీడటులె యలము
 నాదు ప్రణమంపు' జీవిత మందిరమున
 బ్రతికి ఫలమున్న జీవచ్ఛవంబు పొలె

ప్రథమాంకము—నాల్గవరంగం

(అడవిలో కల్యాణి, మాధవుల ప్రవేశం)

క:- మాధవా, వారొస్తున్నారేమో ఆగట్టెక్కిచూసు. (మాధ
 వుడు వెళ్లును) వారొంతవరకు రాకపోవటానికి కారణమేమై
 యుండును.

పాట (ధీరధీరే మాదిరి)

బాగదేలా ననుడాయనీకు విచారమేదెలనోయీ
 మల్లెపూవుల చల్లగాలిక బనిచితిని నీకై
 రాగపద్మినీ తేనెలానగ రాగదే సఖుడా
 వేగరమ్మిక వేళయయ్యెను వేగపోవలయుకా.

(ప్రమోద్ వెనుకనుండివచ్చి కల్యాణి కన్నులుమూయును)

క:- (ప్రమోద్ చేతులుపట్టుకొని) అమ్మ దొంగదొరికాడు

ప్ర:- దొంగవేరు?

క:- నాకు తెలియదు విడిచి నే చూచిచెప్తా.

ప్ర:- చెప్తేనే లేకుంటే ఉచు

క:- నా దొంగే ప్రేమదొంగ

ప్ర:- (విడిచి నవ్వుతూ ప్రక్కన కూర్చుని) ఎంతసేపైనదివచ్చి

క:- ఎంతసేపైతేనేం ఎంతైనామీరు మగవారుకదా

ప్ర:- కొంపదీసి ఆడదాన్ననుకున్నావా ఏం ?

క:- మీ మాటలకేం తెండి

ప్ర:- సగికాని నిన్న జరిగినసంగతంతా మీ అమ్మ నాన్నకు తెలిసిందా.

క:- ఎలా తెలుస్తుంది నే చెప్తేగా.

ప్ర:- మాధవుడు చెప్పాడేమోనని

క:- మాధవుడు మనవిషయంలో ఆలాచెప్పేవాడుకాదు.

ప్ర:- ఏమో ఎలా తెలుసు

క:- చెప్పడంకీ మహానుభావా

మా:- (నవ్వుతూవచ్చి) శేనుమాత్రం చెప్తానా, కాని

ప్ర:- ఇంకాకానీ ఏమిటోయి మాధవ్

మా:- (నవ్వుతూములలో) ఈ-రో-జు-నే-చె-ప్ప-తా ను చె-ప్ప-క నే-నుం-డ-లే-ను

ప్ర:- అబ్బో నీకు సంగీతంకూడ వచ్చునే

మా:- మ రేమనుకున్నారసారో, బాగావచ్చు

ప్ర:- (పొట్లం చూపెట్టి) ఏది మాధవ్, ఒక్క పాట పాడు పొట్లం యిస్తాను.

మా:- ఉచు, పొట్లాలకి పుట్టాలకి పాడేపాటకాదు.

ప్ర:- మ కేంగాలో చెప్ప

హా.. మీకు పెద్ద వినాయకుడు కావాలి

ప్ర- యేంచేసుకుంటావు

మా- మీ యిద్దరికీ కష్టాలు రాకుండా పూజిస్తా (అంతానవ్విదురు)

క- తెప్పిస్తారుగాని పాడరా ఇంబారట

మా- పాడమన్నారా సార్ ఆటలు చూచారంటే చప్పున ఆపేస్తా
(ఎగురుతూ)

ప్ర- అచ్చా బలే చలాకీకుర్రాడు

పాట — సావనక నహారేహై, ముగిరి,

మా- కోకిల కన్నీయలు కూసెకై కుహు కుహు అకపచుకై కెగసెకై ఆహహహా
పడతుల గూడిన బాతులు నీటకై బుడబుడబేల్చుబడేలా
తేటులు తేనియలానుచు నవ్వెకై ఆహహహ...హహా

ఇక చాలునా

ప్ర- చాలులే పాపం అలసిపోయావ్ ఇవిగో (పూర్ణం పూర్తును)

క- మీ కోదో విచారంగా కనబడుతున్నారే ఎందుకో నాకు చెప్పరా

ప్ర- యేమీలేదు కాని...

క- సాఫీగా చెప్పండి లేకుంటే నాకు కూడా పొందదు.

ప్ర- కల్యాణి నా జీవితానందం నీ చేతులో వూది.

క- నా చేతులోనేవుంటే ఇంకా కావల్సిందేమిటి. ఆదేనో చెప్పండి

ప్ర- యేమీలేదు కాని రాత్రి మా అన్నగారు పెండ్లి చేసుకోమని పదివేలు కట్టుబుచ్చారని బలసంతోషర్చారు. దానికే నేనొప్పకోలేదు. అందుపై వారికి కోపం కలిగింది.

క- (విచారంతో) అయ్యో పొరబడ్డారు. మీ అన్నగారి మనసెంత నొచ్చిందో. (అశ్చర్యంతో) అందులో పదివేల కట్నం ఎంతనష్టం.

ప్ర- అవును నా మనసార ప్రేమించిన నిన్ను పడలటం నష్టమే

క- అదిగాదుగాని నాగురించేకదా యవన్నీ...

ప)- అబ్బా అలాటి విచారం, నా కణమూత్రంలేదు నీవే నా నర్వ
స్వము నన్ను నమ్ము, [చేయి పైనవేసి]

నీ॥ హృదయంబు నీయందె పదిలఁగఁగననేను
శపథంబుజేసితి, స్వాంతమందు
అధిపతివగఁజేతు నారానువీధులఁ
లీల నా ప్రణయదోలికలయందు
సుఖదుఃఖనౌకను. చుక్కానివీచని
నాగింతుఁ జీవన శరధియందు
ప్రేమకు కులమను నీమొబులేదని
చాటింతు మానవ సంఘమందు

గీ॥ అవిరభానంద వనవాటికాంగణమునఁ
స్వేచ్ఛవిచారితమిఁకఁరమ్ము శీఘ్రగతిని
ఆది దైవికము నెల్ల నధిగమించి
స్వస్థానాల నిష్క్రింపఁ జంక నేల

క- [దీనంగా] మీరు నన్నింత గొప్పగా భావించారంటే నాకు
పాపంకాదు.

ప)- ఏమీకాదు మన ఇద్దరిలో బేధంలేనప్పుడు

మా- మీరిద్దరొకటైతే నేనొళ్ళు ఒకటా నరేమందిది నే వెళ్తున్నా

క- ఎక్కడికేం

మా- ఇంటికి

ప)- దేనికి

మా- దేనికంటే, అక్క నాజంటవదలి మీజంట కూడిందని అయ్య
చెప్పానికి.

క- ఒరే పిచ్చితండీ, తప్పగాదు అయ్యతోచెప్తే, నీవూ మా జం
టవే.

ప)- బోను మాధవ మీ అక్క చెప్పింది నిజం.

మా- అటయిపోతే. నేను వెళ్ళనులే

ప్ర:- కల్యాణీ ముందు జరుగవలసిన విధానమేమిటి

క:- మీరాష్ట్రం

ప్ర:- నేనొక్కరోజునూడా ఇంట్లోవుండే పిలువేదు.

క:- యేం మీ అన్నగారొద్దన్నారా

ప్ర:- ఇంట్లోవుంటే ఆయన చెప్పినట్లు వినాలొస్తుంది

క:- అంటే పెళ్ళిచేస్తావాలోస్తుందా... చేసుకోండి... నానుంచి మీరెడ బయలు

ప్ర:- ఛన్. ఇదోమళ్ళీ ఆపిచ్చి ధోరణి మొదలెట్టావంటే పిచ్చివాణ్ణి పోతా నీ యిష్టం.

మా- మీరు పిచ్చివాళ్ళయితే మాబడి పిల్లలమంతా మీ వెంటబడి వేళిస్తాం. అప్పుడే చేస్తారు (నవ్వును)

క:- మాధవా పెద్దవారైతే అంటే తప్పగాదు. (ప్రమోద్ తో) అలాఅన్నానేగాని మిమ్ము విడిచి నేనుమాత్రం వుంటానా?

ప్ర:- కల్యాణీ అలాగైతే రేపు యీపాటికి ఆకనవడే గట్టుకగ్గరికూ నేను సీకొరకై వేచియుంటాను.

క:- ఎక్కడకు వెళుదాం

ప్ర:- మద్రాస్

క:- హాయిగా స్వతంత్రజీవనంచేదాము

క:- అబ్బో అది బాగుంటుందా. లోకంలోనింద. తలిదండ్రుల కోరంధి.

ప్ర:- (దగ్గరకు తీసుకొని) పిచ్చిపిల్ల ఇంత అమాయకురాలవైతే ఎవ్వా ఒక పవిత్రమైనపని చేసేటప్పుడు ఇవ్వన్నీ చూస్తారా

క:- ఏమోనంకి నాకు భయమేస్తుంది తలనుకుంటే

ప్ర:- (తీక్షణంగా) సరే నే వెళ్ళతా. నాతోసికేంపని (పోబోవ)

క:- (చేయిపట్టుకుని) ఊహలు నేను పోనివ్వను

ప:- (పైవచ్చేయినేసి) కల్యాణి, నీమనస్సులోవుండే అనుమాన భయాలు నాకు తెలియనివికావు. మన దేశంలో ప్రాక్తనమతాధిపతులు స్వాతిశయంవల్ల ఆత్మానాత్మ వివేచనా శక్తిశూన్యులై కోరిక తీరికనెత్తి తమకు నీచనేవ జేయడానికి కొంతమంది దౌర్భాగ్యులను తమ అస్పృశ్యతా పితాచావేసిత శిలాహృదయాలకు బలియిచ్చారు దానికి విద్యాలేశ శూన్యులు మూఢ విశ్వాసపాటవ సంపన్నులైన వీరు దాసోహం అన్నారు. పెద్దల శాసనాలెలావున్నాయంటే.

గీ॥ కుక్కముట్టిన యన్నంబూ గుడువచచ్చు
హరిజనుం ముట్టుటే, యిట అంటుదనము
మూషికములెప్పుడేమిచు మూర్తిముఖముఁ
జూడగారాదు, మానవసోదరుండు

కాబట్టి ఇలాటి ఖర్మఫండాలురైన పెద్దలకంటే జాతిఫండాలులే వుత్తములు.

క:- అందుకే ఇలాటి దౌర్జన్యాలన్నీ సహించలేక హరిజనులు తమకు సమాన సభ్యత లభించే యితర సంఘాలలోకి దూకుతున్నారు దాంతో మన సంఘం సన్నగిలుతుంది.

ప:- కనుక యీలాటి తలాతోక లేని సంప్రదాయాలకు గొర్రెదాటు దుగా తలయూచటం ధీమంతుల లక్షణంకాదు అదిగాక

గీ॥ వేదశాస్త్రములగుదు, కేగాధలందు
నంటరానట్టి వారుండు రనఁగ లేదు
వేద సూత్రాత్మికంబుగాఁ వెలయుమతము
తోడిసోదరులను కడఁద్రోయఁగలదె

క:- ఏదేశంలోనైనా అంటరాని ఆచారంవుందండీ?

ప్ర:- ఎక్కడా లేదు. ఏదేశమందైనా ఏజాతియందైనా వుత్తమ జన్ముడైన మానవునికి అంటరాని తనము కల్పించిన బుద్ధిమం

తును యంతవరకు పుట్టలేదు. యికపుట్టడు మానవులు సమానులు ప్రేమ పవిత్రం.

క:- ఆహా! యిప్పుడు నా అనుమాన భయాలన్నీ అంతరించిన్నై.

ఉ|| దబ్బరయైన గొబ్బు తెరఁ దప్పుల బాపితి, జీవితేశ! నన్
గొబ్బున సత్యభాస్కరుని కొండెలి చాయలఁ దేల్చి, అచ్చపుం
నిబ్బరమైన తేన్నునుది జూపితి! జీవిత ధన్యనై తి, నా
ప్రచ్ఛేద రాగ హృత్సుమముఁ రాల్చితి నీపదమందు నేలుమా.

ప్ర:- సత్కార్యచరణానికి ప్రథమంలో ఎన్ని యాటంకాలు కల్గినా
ధైర్యంతో ఎదిరించి మనబోయి యావ్వనులు మార్గదర్శకంగా
పనిజేసి, సంఘదురాచారాలను తొలిగిస్తేనే కాని దేశోన్నతికి
కొంత దోహదం కలగదు. కాబట్టి మనమిప్పుడు వర్ణాంతర
వివాహమాడి సంఘోన్నతికై పాటుబడడమే నామనోనిశ్చయం

క:- మీయిష్టమే నా యిష్టం. నిజంగా యంత పాడు సంఘంలో
వుండటంకంటే, ఎక్కడనో పవిత్రమైన జీవనం గడవడమే
బాగు. ఆఁ అయితే రేపేనా మన ప్రయాణం.

ప్ర:- ఆఁ తప్పకుండా రేపే. మళ్ళీ పిచ్చియూహలు పడకేం
నరిగ్గా యీ వేశాకే,

మా:- మరి నేనో.

క:- నీవు మాతోనే నిశ్చయించి మే ముంటామా.

(వెనుకనుండి తండ్రి రామన్న ప్రవేశం.)

రా:- ఏం బుద్ధేయిది. ఎందుకొచ్చాడిక్కడికి.

మా:- (తండ్రి చేయిపట్టుకుని) పొలాని కెళ్తున్నామయ్యా.

రా:- యీ నవరు ఎందుకొచ్చాడిక్కడికి.

మా:- ఎవరో మాకు తెలీదు. పికారుకొచ్చాడట. మేము పాడుడూ
వెళ్తావుంటు విన్నాట్ట, బాగుందట, అందుకేవచ్చి నన్ను బతి
మాలి, పాడించి, యీ మిఠాయి పోటుమిచ్చాడు.

ప్ర:- మీ అబ్బాయి చిన్నవాడే కాని, చక్కనిపాట

రా:- అయితేమాత్రం మీరు పెద్దకులస్థులు అందులో వుచదుకున్న వాళ్ళు. మాబోటి అంటరానివాళ్ళ పిల్లలతో కులాసా చేయటం మళ్ళాదేనా ?

క:- వారు మంచివారు మమ్మేమీ అనేదు.

రా:- ఏడ్చావు పూర్కో.

ప్ర:- ఇంతమాత్రానికే కోపమెందుకయ్యా.

రా:- కాదండీ, మేమెంత నీచజాతివాళ్ళమైనా మాకూ అభిమానముంది.

ప్ర:- నేను లేదన్నానా మనుష్యులంతా సమానులే. అసలు కులంలో ఏమున్నది? గుణం మంచిదైతే అంతా పెద్దవాళ్లే.

రా:- సరే మాటలకేంలేండి శానా చెప్పొచ్చు. (పిల్లలను) రాండి వెర్రిమొహాలు. (ఇద్దరిని లాగుకొని వెళ్ళును.)

ప్ర:- (యోజించి) నా కల్యాణి మాప్రోగం ప్రకారం రాకపోవునా అదెన్నటికీ జరుగదు. నావలెనే ఆమెకు మాత్రం ప్రేమ లేదా ?

మ|| ప్రణయాందోళిత డోలికాహృదయమే పద్మాక్షి యక్షిద్వయీ జనితప్రేమ సుమాస్త్ర సంఘభితమో చాలుకా యదేచాన యే యుని మేషాంగనయైన శాంతినిధునే యాపాణికిన్ యొక్కరో గనిదానంబున మంచువేరొకటిడంగాజెల్లునే యుర్వురన్.

ప్రథమాంకం— సమాప్తం.

క ల్యా ణి

ద్వితీయాంకం

(మొదటిరంగం)

(మఠంలో భక్తులు కూర్చొని యుండురు. శర్మ, శాస్త్రి) బ్రహ్మ
చారి వేమలతో చెలొక ప్రక్క నిలబడి కైవారం చేయుచుం
డగా, స్వామిజీ ప్రవేశం)

(కైవారం) శ్రీ మదఃఖిలార్యవర్త, వేదమతాచార్య, నకల
విద్యాసారసముచ్చయ, సులక్షణ సారసంగ్రహ, లీలామానుషవిగ్రహ
శబ్దరత్నాకర, అన్కులిత బ్రహ్మచర్య దీక్షాదక్ష, యోగాభ్యాస దర్పణ
ప్రతివాది భయంకర కామినీ జననంతాన కల్పద్రుమ, కవిరాజ విరా
జిత నకల ప్రేత పితాచ శాకినీ ధాకినీ శుంభత్కుంభినీ కంకిరవాద్య
నేక విరుదాంకిత శ్రీ శ్రీ జగద్గురు జీవన్ముక్త అవధాని శిరోమణి
స్వామిజీ బహువరాక్.

స్వా:- భక్తులారా! మేము శైలవియ్యభోవు శ్రీనూక్తలను చక్కగా
నిశ్చల మనస్కులై విని తరించుడి. (పురాణం)

చం॥ తనువులు బుద్ధుడంబులిక దారసుతాదిక భోగభాగ్యమున్
గనఁనదియున్ నధఃపతనకారణముల్ భువివచ్చునట్లు, చిన్
గిన పుటమేని తేగలడె కిల్చివుడై దివికేగునట్లు, మో
దిన ప్రతి యామ్యకింకరునిఁ దేలిక జేయుటకైన, నొక్క కా
సును గొని పోని వెట్టులిల జొంగల్ గ్రక్కుచు బేదసాదలన్
నెనయగ లేని బాధలిడి యేడ్వగజూచుచు నుండ్రుగాని, రా
ముని పదచింత నాత్పరత ముష్టిగనంధుని కంగహీనుకేన్
దమకులగట్టిదాని నొక దమ్మిడియైన నొనంగరి భువిన్.

(స్వామి వైపద్యాలకు తాత్పర్యం చెప్పే సమయంలో భక్తులు
చంపలు వేసుకొనుట దండములు పెట్టుట జరుగును. శర్మ, శాస్త్రి)

కనుగీటుకొనుదురు. పురాణం ముగించిన తర్వాత తీర్థమిచ్చును. యంత్రాలు మంత్రాలు డబ్బుపనూలుచేయుట జరుగుచుండును.)

భక్తు - (శర్మతో) సాములారూ నాకు పిల్లలు పుట్టెట్టట్టు ఏమన్నా యంత్రం యిప్పిస్తారూ. పురుటికోజు మీకు మంచికట్నం యిప్పిస్తాగాని.

శర్మ:- మంచిది నీభార్యను తీసుకురావూయి అదెంతవని.

భక్తు:- ఇంకా పెళ్ళిచేసుకోలేదు బాబూ.

శర్మ:- నీదుంపదెగ వెరినాయనా పెళ్లాం లేకుండా పిల్లలను ఎలా కంటావూయి.

భక్తు:- నీ కెందుకోయి పెళ్లాం సంసారం చేయలేనివాడికి అని అంటున్నారు. అంతా చేసుకోమటారా. సామీ.

శర్మ:- ఘరవాలేదు చేసుకో గామా వహిల్వానంత వాడవుమా మంత్రబలంవల్ల నీభార్యకు సంతానం కలిగేట్టట్టు చేస్తాం.

భ:- మీరామాత్రం హామీయిచ్చారంటే రేపీపాటికి పెండ్లిచేసుకొంటా యింత మీదయవల్ల పిల్లో బీరకాయో కలిగిందంటే నవ్వేవాళ్ళ మొహాలన్నీ మాడిపోతాయి.

(మొక్కును. అందరు నవ్వెదరు.)

శా:- ఇక అంతా వెళ్ళవచ్చు రేపీ వేళకు యింకా మీ స్నేహితుల యుక్తంగా వచ్చి స్వామివారిని సేవించుకుని మీ మనోభీష్టాలను నెరవేర్చుకోండి (భక్తులు వెళ్ళుదురు.)

స్వా:- (నవ్వుతూ) (My dear) శిష్యా త్వరగా పూజ్లోకెళ్ళి, రాపల సిన డబ్బు పనూలుచేసి దేవిగారి ఆరాధనకు కావలసిన పూజాద్రవ్యాలు సేకరించుకొనిరండి.

శ:- (Yes Your Highness) (శిష్యులు వెళ్ళుదురు.)

(కాంతం ప్రవేశం)

సా:- (Follow Mydear Kantam) దయచేయండి దేవిగారు.

కాం:- (దగ్గరకూర్చుని) ఓహో దేవరవారీ బూదినేమంలో ఎంత సేపుంటారు. (గడ్డం లాగబోవుచు.)

స్వా - (శ్రీరీగిట్) ఇనే తీనేస్తాగా మీకెందుకీ శ్రమ. (గడ్డంతీసి) సరే గాని కొద్దిగా స్వామివారి జిహ్వభిషేకం చేసుకుని తరణో పాయం జూచుకో.

కాం:- (నీసాతెచ్చి సప్రకృతా) మీ ఘోటక బ్రహ్మచర్యంలో నాకిది వరకే తరుణో పాయం లభించింది. ఇప్పుడు యీ సారాబుడ్డికూడి లభిస్తుంది. (ఇచ్చును.)

స్వా:- (తాగి) ప్రేమసీసీ అధరామృతమును గ్రోలి యీ దాసుడు గూడ తరించెనటకు సందియమా.

కాం:- ఓహో స్వామిలవాగు భట్రాజు కైవారాలుకూడ భట్టి పెట్టారే.

స్వా:- Yes మనం all in all మనకురాదే లేదు యీ నిమ్మకాయ వాట ప్రపంచములో శిటివరకు మాప్రతాపాలు దేవిగార్కి విన్నవించుకోక పోవటం మహాపరాధం. (లేచి) ఓ సంప్రస్సం ధాయిని, ప్రేమవాహిని, కామిని, అవధరింపుము మదీసు ప్రతాపాలు.

సీ. అవతరించిన నాడె అమ్మను పవిత్రించె

బిచ్చి ప్రపంచంపు పీడవదల

చమవు కాలమునందె సంగడిఁడులఁపన్ని

గడియించితని, మొనగాని విరుదు

డబ్బు విచ్చలవిడి నబ్బకుండమి దండి

నాగుతిచ్చితి నాదు వ్యస. ములకు

ఆస్తిపాస్తులను దద్దమ్మ వట్టాల్చె

మార్వాకి పొట్టన మాటు పెడితి

గీ, కల్లు సారాయి భగవతి కరుణ బడయె

ధనమదాంధుల శిరముల దునిమినాడ

మానవాతీత కార్యముల్ బూనియిటుల
యీ అనంత జగాన నిక్షేలుచుంటి.

కాం:- భట్టి. యికచాలించండి మీ ప్రతాపాలు నేవెల్లా.

స్వా:- ఆ మర్చాను. ఇదిగో మీ ప్రమోద్

కాం:- ఆ తెల్సింది. ఒక కడవారి పిల్లతో కాళ్ళకు బుద్ధిచెప్పాకట
అంజేకడు.

స్వా:- అంజే, కాని యిదేం రోగం. మాలముండతోనే, దానమ్మ
కడుపుకాల అదీ భలేదే.

కాం:- అది యావ్వన రోగం. శుద్ధబ్రహ్మచారి గానికి నీకేం తెలుసు
దాని తత్వం ఎట్లంటే.

గీ నమధికానంద దోలికల్ సంతరింది
రాణయొప్పురు బ్రణయంపు రాణిగాదె?
తలపు కీనట్టి కాంతిను, తార్చ జూడ
బలిమిచే, పంగనామాల నలందుటెను.

స్వా:- నీ గొంతు నొక్క. నీమనసు గ్రహిద్దామని నేనంటే, నాకే
బాగా బుద్ధి చెప్పావే. అయినా, నాయావ్వన రోగానికి
ఎప్పటికప్పుడు నీవే తగుచికిత్స చేస్తూవుంటే ఆ తత్వం తెలుసు
కోవాల్సిన అవస్థ నాకెందుకు.

కాం:- మిడికావు కాని అందుకే మొన్న రాత్రి మావారు
నేను ఎంత బలవంత పరీక్షా పెండ్లికి వచ్చుకోలేదు. ప్రమోద్
వది వేల కట్నాన్ని కూడా కడ దోశా.

స్వా:- అబ్బో. వదివేల కట్నాన్ని కూడా వదిలాడంటే. ఆ అందాల
సుందరి అతని అమాయక వృందయాన్ని చుర్రుమని హవ్వాయి
చువ్వాలె అమాంతంగా అకాశ పథానికెత్తుకు పోయిందన్న
మాట.

కాం:- అవును. అంతే.

చ. నవనవ లాఁడు యవ్వనము నాట్యము సేయఁ గనుంగవక మదిన్
జవులు బుకెత్తఁ లేవలపు జల్లు- వెన్నెలలు సెజ్జె
వివశత మేల మాడ, సుమవిల్లుమానుచి మోహనాంఁకునిన్
గవయఁగ లేని ముద్దియలు గంగమ కౌగిలి డాయుటేతగున్.

స్వా:- భలే మాటన్నవు. భవదీయులు వచ్చేటప్పుడు మీ ముసలి
పీనుగేం చేస్తున్నాడు.

కాం:- తమ్ముని వియోగం నల్ల హృదయావేదనోన్మత్తుడై మంచం
పట్టడం చేతనే యీ రోజు ఇంత సేపు యీ సంతాపవీరితా
మశి సేవ చేసుకోగలిగాను.

స్వా:- అయితే యీదెబ్బతో మీవారు ప్రాణేశ్వరిని మాకు వదిలేసి
పరమేశ్వరుని సేవించుకోరు గదా?

కాం:- [తెచ్చి పెట్టుకున్న కోవంతో] అలాఅన్నావంటే అగ్గికురిపిస్తాను
బాగ్రీత. (పెడ ముఖం పెట్టును.)

స్వా:- ఓహో మాదేవి గారికి గుగ్గిలం గొడవ లేకుండానే అంతలో
ఆవేశం కలిగిందే.

కాం:- అవును. ఆడడంటే అంటు వెధవలకి కూడా అహంకారం కలు
గుతుంది. యీదేశంలో ఆడదై పుట్టడం కంటే గాడిదై
పుట్టుట మేలు.

స్వా:- (గడ్డం పట్టుకొని) *My Dear Empress* అడియేన్ పై యంతఅగ
హంకరిగితే ఒక గడియలో యీ వెధవ బ్రతుక్కి- తిలోదకా
లినాడు.

కాం:- (స్వామి నోరు మూసి) యీసారి యిలాంటి అఘాయిత్యం
మూలలన్నారంటే నన్ను చ.పు కన్నట్టే. ప్రాణముని మనస్సు
తెల్సుకోలేని వాడవు నుకో ప్రతాపవంతుణ్ణిటావే. పైగా
(నవ్వు) యీ పాప పరిహారార్థం యీ పండ్లొకటి నాచేత
తినాలి. (తినపించును.)

స్వా:- (నవ్వుతూ) పురుషుడెంత ప్రతాప వంతుడైనా పరిణయినిముందు వచ్చి దర్శింపజేసే.

శా:- (చప్పుడువిని) మీ శిష్యులు వస్తున్నట్లుగా వుంది. ఆలస్యమైంది వెళ్తా, (వెళ్ళబోవు చుండును.)

స్వా:- సరి వెళ్ళు రాత్రికి నేను వచ్చి దొరగారిని ఓదార్చాల్సివుంది.

శా:- చిత్తం ఎంత అనుగ్రహం పాపం. (వెళ్ళును)

(Sarma తో Sastry enter with bottles)

స్వా:- What Brothers Too Late పురాణాలు, పూజలు చెప్పి జిహ్వా పీక్కుపోతూవుంటే ఆధినులో ఏకాంతం మరి యమయూతన (సీసా లాక్కని త్రోగుచుండును.)

శా:- What To Do Wine Shop వెధవ. తన పావును మూడు ముక్కల ముతాకు ముడుపు కట్టాడు. అక్కడకు మాస్టామి వారి గొంతు పురాణంలో పొర్లాడి ఏడుమూస్వాశిక సృతిలో ఏడుస్తుందని కూడ చెప్పాను.

స్వా - కొంప తీసి చెప్పావా ఏంటి. (త్రోగును)

శా:- చెప్పినా పర్వా లేదులెండి స్వామి. వాడూ మన శిష్యుకోటిలో చేరినవాడే. మన వ్రభ విశ్వవ్యాప్తమాతూరింది.

శాస్త్రీ:- (శిర్మలో స్వామిని జూపుతూ) నీరాధాంతాలు పాడుగాను అదేంటి మన కీదినం ఏకాదశీ సత్తమే

శా:- (స్వామితో చేతులు జోడించి) హే స్వామిన్ భవవీయ కటాక్ష మునకు గురియైన మీ ప్రియ శిష్యపుంగవుల గతేంటి.

స్వా:- హే శిష్యా మీ దేశకోర్తములు పరిపూర్ణమునగదా మీకు ముందు సగతులు. సీ గుచ్చును. శిర్మ త్రోగుచుండును)

శా:- (ముందుకు నడచి చీకెత్తరి లక్షణాలు పట్టించూస్తే పగటిభాగవతం అని పట్టుగా వుంది. వాగతో. అడక త్రిలోని పోకలాంటిది. ఏమైనా 'అపోహ' చేశానా పిగుచుకు పడ్డాను. ఎన్న కర్తవ్యం

చెపుమా. (కేలు మోడ్చి) "లాక్ష్మీంతయు లేదు" (అచువద్యం. చదువు చుండగా)

శ:- (తాత్ప్ర వీపు చరచి, నీసాచేతికిచ్చి) ఏం గొణుగుతున్నా స్రాయ్ బంకించంద్ హూమర్.

స్వా:- Shut up పెద్ద తాగుబోతుల్లాగా.

శ:- (తూలుతు) ఏం. మేమంత టక్కున బ్రాగేమను కున్నావా. యీణే మహా బాగాడట. Great Insult While Sastry బ్రాగేం. బ్రాగుటున్నాం. బాగుటాం.

స్వా:- తమాషా కల్లా అన్నానోయి గురుడా. నిజం చెప్పాల్సిస్తే మీరు నన్ను మించారీ నైను భవానీ కైంకర్యంలో. కాని ఒక్క విషయం. మనోగతం చేసుకున్నారంటే మీ అంత దిగ్దంతులు త్రిలోకాలు దివిటీపెట్టి వెతికినా, దొరకరనడం హాస్యాక్తికాదు. ఏమంటే.

ఉ. త్రాగిన దాగివచ్చు, వెయి డాములనైననుగాని, ప్రేతముల్ డాగురు మూలలాడు, ముఖడంబముగల్గి త్రిదోషి ప్రాలె బల్ వాగుట, పిచ్చివానిబలె వాలకముంజెడి మూల్గుమంటచే దాగునె! మామకీనధన దర్ప వినాశకర ప్రధావిఘట.

శ:- పూర్వజ్ఞానం కల్పించినందుకు ధన్యుణ్ణి.

శా:- శిరోమణి గారూ సాయించింది Quite Irregular పెద్దలేమన్నార

గీ. సీనియర్ మోస్ట్ హేండుల శిక్షలోన,
డింకు సాగించ మన్నారు, డింభకులను
త్రాగినను జంట్లమేమగా గాల్లిజనుల
డ్యూపు నేయొచ్చు, కండ్లకు డుప్పియిచ్చి.

స్వా:- మీ శవభివలన్నిటికీ స్వస్తి చెప్పి, నేను చెప్ప బోయేశుభవార్త వినండి.

శా:- (తూలుతు, మాయించండి మార్

స్వా:- ప్రమోద్ మాల పిల్లతో మద్రాసుకు వచ్చి, శ్రీవల్లభుడుచింతా
కాంతుడై మంచంపై ఉట్టా.

శ:- (తూలుతు లేచి) వహ్వ. వహ్వ. ఇక మన కాపులు పలామణి.

శా:- [గ్లాసులో సారా యిస్తూ] ఒక్క షుక్క వేసి మరివిశేషాలు
చెప్పండి స్వామి.

శ:- హలో శిష్యం. మనక్కూడా ఒక్కషుక్క షురుక్కుమనిపించు
పలాం పేష్టం. [సలాం చేయును.]

శా:- O. K. కృష్ణార్పణమస్తూ (తాగి శర్మకిచ్చును)

స్వా:- ఇలా తూలి తండనాలాడరంటే గోల్డెన్ ఛాన్సు పోతే దొర
కదు. మీ యిష్టం.

శ:- శలవియ్యండి. (శాస్త్రితో) క్వెట్ గా కూర్చోవైయికుర్రా).

స్వా:- ప్రమోద్ తో లేచిపోయిన ఆలేడిపిల్ల ఎవరైయుండును.

శ:- (యోజించి) I వేల ఆరోజు రంగపురం పోలాల్లో పట్టుకున్న
పడుచుకావచ్చు.

శా:- Giggles తప్పక అడే ఐవురాలి.

స్వా:- ఆ కథేంటోయి.

శ:- యీమధ్య మేముక పిల్లపైబడితే ప్రమోద్ విడిపించి నాచేతి
సీసాతో ఒక దెబ్బకూడ తిన్నాడు

శా:- ఆ దెబ్బతో అతని పని కూసిందను కున్నాము.

స్వా:- ఓహో తప్పక అడేపిల్ల... .. అంత సుందరాంగియా?

శ:- Yes అది కడజాతిదైనా కనకంపు బొమ్మ.

ఉ|| చల్లనివెన్నెలం గురియు, చందురునిన్ హనియించుగాదె, యీ
వల్లవపాణి మోము, మొనవారి గిరాటులువేయఁ గుబ్బియల్
యెల్లర మానసంబులను, యిట్టులు పాతరలాడునట్టి యు
త్సులములైన కన్నులగవ పోసిన బంగరు బొమ్మనాడగుక.

స్వా:- కనకంపు బొమ్మకై కన్నతండ్రికంటె ఎక్కువగా పెంచిన,
అన్న నన్యాయం చేశాడన్నమాట.

శ:- అన్యాయం వంటి. తమ్ముని వియోగంలో, విపాదగీతా లాలా
పిస్తున్నాటడ.

శా:- పాపం ముసలితనంలో కనుమరొగం పుట్టినట్టండే.

స్వా:- కాని యదంతా మన మేలుకే. Best Opportunity. చూరికింది.

శ:- అదేంటో అనుమానం లేకుండా అన్వయించండి స్వామి.

స్వా:- ఏముందోయి శ్రీవల్లభుని ప్రాధార్పణానికి వెళ్ళి కాలచక్రంలో
అతని బుర్రను గిరుస్తే తిప్పితినా, చేతినిండాడబ్బు పొట్టనిండా
పెగ్గు దీన్నే అంటారు Polio జెబ్బు.

శ:- థేమ్ ఏముంక నోసీ మీకు ఖచ్చిత్తు అయినా యిచ్చాను గాదు
యిస్తేనా, ముల్లో కాలను ముగుదాడేసి ముప్పయిరెండు సముద్రా
లలో ముంచేవారు బాబూ.

శా:- థేమ్ కాళిదాసు కంటె కమ్మగా వర్ణించా ప్రాయి.(నవ్వును)

శ:- నవ్విస్తే నవ్వవు గాని యింట్లో నవ్వుకు, వచ్చిచస్తారంతా.

స్వా:- ఇక యిలాల్లాభట్ల మూలలో పనిగాదు. కర్తవ్యానికి గడంగాలి
ఆగూడు పురాని ఆరా తీర్వాత చేస్తా. మరం వ్యవహారాల
సమయమైంది. వెళ్దాం. (స్వామి వెళ్ళును)

శా:- (వెళ్ళు, ఆస్మదీయలు గూడా సింక్రిమిగుచుచున్నారు.

శ:- (నెళ్ళుతూ విచారంగా)

గీ. మూడు నాళ్ళ ముచ్చటయైన పాను జగతి

నట్టి వలకాకలంహుడు అన్నదాసి

వదన మధు నీకరంబుల వడయశేక

ప్రాయమున్ బుచ్చు నాబోటి పందయున్నె?

ద్వితీయాంకం — రెండవకంగం

(శ్రీవల్లభుడు యింటిలో కుర్చీపై కూర్చుని)

అహో ఏమి యీకాల వైపరీత్యము.

సీ. నాజూకు పేరన నట్టేటఁ బెట్టెను
మనభారతీయ సమార్థవంబుఁ
అటల పేరిట నాడంగులను జేసె
నవ్రతిహత వీరులైన బలులఁ
విద్యల పేర నవిద్యలఁ బ్రీతినించె
విద్యామహోద్యాన వీధులందు,
ధర్మంబు పేరిట దగ్ధంబు గావించె
వర్ణాశ్రమంబులు వఱలు భువిని

గీ. దిక్కు మాలిన భారత దివ్యభూమి
నింక నెన్నెన్ని మొక్కల నీనునొక్కో!
మరిడి జుడ్చుకొని పాశ్చాత్య మమతవల్ల
తలఁచినఁ కొలంది గుండెలు తఱిగిపోవు.

[యోజించి] కాదు కాదు నాతమ్ముని మరచుట మాత్రంమహాదుర్లభం
వాడు కామవ్యామోహంలో జిక్కి నన్ను మరచి పోవచ్చు యలాటి
అఘాయిత్యాలు జరుగుతాయనే మా పూర్వులు సంస్కృతాంధ్రాల
తోనే చదువు చాలించి పెద్దవాళ్ళ ధయభక్తుల్లోవుండి డబ్బు పేరు
ప్రతిష్ఠ సంపాదించ గలిగారు. (యోజించి) నిజం పారమార్థిక
దృష్టితో చూస్తే మనుష్యులంతా సమానులే. కాని సంసారం సక్రమ
దృష్టిలో సాగించడానికే గాబోలు మన పెద్దలు వర్ణాశ్రమ ధర్మాలు
లమలులో పెట్టారు. నా తమ్ముని విషయం నా మట్టుకు సరిపడినా
సంఘం పూరుకుంటుందా శరమార్థి సమభావ సంచారం సాగిస్తా
నింటే ఏమీ సవ్యంగా వ్యామోహంతో ప్రతిఫలాపేక్షతో చేయక,
మన సకనాగరికులవలె అల్లి చిరి తనఁతో దేవాన్నే మరచి తేనె

బూసిన కత్తులవలె అబద్ధాలకు అధి దేవతలైచరించరు. (చికాకుగా)
యీ సిద్ధాంతాలతో నాకేంసని నా మనస్సు నా చేతులో లేవవ్వడు

ఉ! మాతనుఁ బితృఁబాసితిని మానినియా కడుమాటకారి నా
చేతము నమ్మదించదట చింతలుబాపి మదీయవంశ ప్ర
ఖ్యాతిని నేలనొక్క కసిగండయిన గలుగంగలేదు దు
ర్నితిని బోయె శోదరుడు రిక్తుడనైతిని విశ్వభంగులక.

(కనుమూసి కుర్చీపై వ్రాలును)

—: స్వామి ప్రవేశం —

(తనలో) భలే సంకల్పశుద్ధంబే నాది. అనుకున్నదల్లా అర్థించ
కుండానే అమృతమట్టు అబ్బుతూవుంది. అదే మన్లోడున్న తమాషా
(యోజించి) అవును ప్రమోదే నాఅనందాల కడ్డంకి సాకాంతంగూడ
అతని వల్లనే అవ్వడవ్వడు చివికి పోతూ వుండేది. దైవానుగ్రహంవల్ల
అతను కాస్తా అంటరాని పిల్లతో అంతర్ధానమైనాడు. ఇవ్వడు నా
కార్యం సాధించడానికి మంచి అదను. (శ్రీవల్లభుని చేరగా అతను
లేచును)

శ్రీ:- వమస్తే స్వామిజీ! దయచేయండి (అననం జూపును.)

స్వా:- కామితార్థఫలసిద్ధిరస్తు (కూర్పుండును)

శ్రీ:- స్వామివారి రాకవల్ల దాసునిగృహం పవిత్రమైంది.

స్వా:- (వత్సవ) ఆపరిమళివుని అజ్ఞ. మాబోటి పెద్ద లెచ్చటనున్నను
పరిసరప్రాంతములన్నియు పవిత్రములే.

శ్రీ:- తమబోటి మహాపురుషు లుండుటవల్లనే యీ పాడులోకం
కొంతవరకైనా ధర్మాన్ని నిలబెట్టుకో గలుగుతున్నది.

స్వా:- నిజము వచించితివి. అట్లుగాని నాడువిశ్వ ప్రళయం సిద్ధం.
మాదృసులు ధర్మమును ప్రతిపాదించుదు. మీబోటి అధికారులు
దానిని పాలించుదు

శ్రీ:- ఇదంతా విూచలువ.

స్వా:- ఇదేమి యో రోజున నీ ముఖారవిందమేమో శోభ తగ్గినదే.

శ్రీ:- అయ్య మీరు దివ్యజ్ఞానులు, త్రికాలవేదులు, మీకు తెలియని విషయమేముండును.

స్వా:- (కన్నులుమూసి) ఓహో తెలిసినది. ఇదియూ సంగతి దుర్మార్గము, దూష్యము, కలిమాయ నీ సోదరుడెంతో సీలము కలవాడను కొంటిని. యితకు ముందే మాకు విన్నవించు కొనిన మేము శ్రీముఖమున శలవిచ్చి నిల్చియుండువారమే.

శ్రీ:- స్వామీ, నిజముగా ప్రమోదుడు శీలం కలవాడే. నామాటకు గీటుదాటేవాడుకాదు. కాబట్టి యితకు తెగిస్తాడని కలనైనదలుపలేకపోతిని.

స్వా:- అటులైన యీ అపభ్రంశము జరుగుటకు కారణమేమి?

శ్రీ:- అయ్య మేమీ మధ్య ఆరని వివాహం స్థిరపరచి తెలుపగా నిరాకరించెను. దానిపై నేను కఠినముగా మందలించితిని. ఇంతేకారణం.

స్వా:- ఇంతమాత్రమనకే పెద్దలను పెరటి బచ్చలకూరగా జేసెనా ఇదంతయు ఆధునిక విద్యా సంస్కృతియన్నమాట

గీ॥ విద్దియలనేర్చిన కొలంది బుద్ధిసున్న
రద్దిపాలగుఁ వంశ మర్యాదలన్ని
యిద్దమతులను నేయని ఓదియెవిద్య!
విశ్వమయుఁజూపు రధ్యయేవిద్యగాక.

శ్రీ:- ముందు కర్తవ్యమేమీ పాలుపోవటం లేదు. ప్రమోద్ లేని నాజీవితం... ..

స్వా:- ఏమీ యింకను ప్రమోద్ పై మమత వీడ లేదన్నమాట.

గీ. కామలోలుఁ డైనట్టి యాకాముకునకుఁ

కుర్చిపోయిన వేలుపై గూర్చితగ్గి-
నటికి వేయుట మేలొను నరున కెపుడు.

శ్రీ:- నిజం నెలవిచ్చారా. కాని నేనీ ప్రపంచంలో ఏకాకిని.

గీ. మొగ్గ పోయము నుండి ప్రమోదు సాకి
సంతో లేక మోడ్వారిని స్వాంత లలికఁ
బలవింపగఁ జేసి నేబ్రతకు చుట్టి
నింక మనుదెట్లు నాడెనన్నీ సడివ.

స్వా:- (విఘారంతో) ఆహా నీవిషయము మామనస్సునకు తట్టినపుడెల్ల
హృదయచ్చిద్రములేర్పడుచున్నవి. (యోజించి) సరి మంచిది
ధర్మసూత్రములు కొన్ని ఆతని పునకి ప్రవేశమునకు కొంత
సాయముగా నున్నవి.

శ్రీ:- [హారంతో] స్వామీ! ఒత్తితిని ధర్మశాస్త్రము లంగీకరించిన
తర్వాత ఇక నేనీ సంఘాన్ని భయపడల్సిన పనిలేదా.

గీ॥ ధర్మముల పోతపోసి యీ ధరణిపంపు
మిమ్ముభోలు మహాత్ముల దమ్ముకోటి
తనద్దు ధాసానుదాస హృద్ధ్రోమఁ గూర్చి
దుస్సహకేళ కీలిత దురమునందు

స్వా:- 'ఁచివాడా' మేము తలచిన ధర్మశాస్త్రములేల కాని... ..

శ్రీ:- నిస్సందేహముగా శలవియ్యండి మహాత్మా.

స్వా:- ప్రమోదకమారుడా ఛండాలిని వీడిఁచిన నే కదా మేము
తీర్థాదులచేత వానిని పరిశుద్ధాత్ముని జేయుట.

శ్రీ:- (దుఃఖితుతో) అయ్యో ఆ దేవిష్టవోచ్చిన సంకటం నామా
టకే వెకచెవిని బెట్టినవామ ఎతరులకు సాధ్యపడటం ఆకాశ
సుమ మనుకుంటాను.

స్వా:- [నవ్వి] శ్రీ వల్లభా ఇటుమాడము ఎంత ధైర్య మీరుక ప్రాయు.
యీ మూత్రమానకే ఎంతనివారమా

శ్రీ:- (ఆశతో) స్వామీ. (లేచి) నా ఆశాజ్యోతులు మీరే
“అన్యథా శరణంనాస్తి”

స్వా:- వత్సా విచారవడకుము సర్వముమాకర్పించిన శిష్యుని కానా
డుట మాధర్మము ధైర్యము వహించుము మేము స్వయముగా
వెళ్లి పని సాధించెదము.

శ్రీ:- ధన్యుడను తాము దలచిన కానిపనిలేదు.

స్వా:- యీమాత్రపు పనికి మా శిష్యులు చాలుదురు. కాని యిక
మేము స్వయముగా వెళ్లిన అసాధ్యమనునదియుండునా.

శ్రీ:- దేవరవారు సకల్పమాత్రంలో రప్పించ గలరని నాకుమాత్రం
తెలియదా స్వామీ..

స్వా:- [నవ్వి] నిజము వచించితివి గాని

గీ॥ అల్ప కార్యాన్నికై నిల నగ్గిసేయు
యోగ శక్తినిఁ బనుచుట యోగ్యమగునె?
యూరపిచ్చుక పైని బ్రయోగ బహువ
ననుచితముగాదె బ్రహ్మస్త్రిమణియ మాకు.

శ్రీ:- ఆవును నిజం సెలవిచ్చారు

స్వా:- ఇదే నా శిష్యులు వచ్చుచున్నారు (శిష్యులు ప్రవేశించారు)
(శిష్యులతో) యీ జమీందారుని తమ్ముడు ఖర్మచండాలుడై
వెళ్ళెను మనమాతనిని తోడి తేవలయును.

శ:- చిత్తం. యీమాతానికే తాము విజయం చేయవలెనా.

స్వా:- సత్యమే కాని శ్రీవల్లభుడు మాప్రియభక్తుడు. మేము స్వయ
ముగా విజయము చేయనిది మాస్వాంతమునకు శాంతి యుం
డదు. కాబట్టి “కింక ర్తవ్యతామూఢులు” కాకుడు. (లేచి)
మూకైభక్తులు వేచి యుందురు. మేము పోయి వచ్చెదము.
(వెళ్ళును.)

శ:- (ముందుకు నడచి శాస్త్రీతో) చూచావ్రాయ్ మనవాడి బుర్ర
ఒక్క ముక్తాయంపిచ్చి వెళ్ళాడు.

శా:- What కింకర్తవ్యతా మూనులన్నా" డేంటి.

శ:- (నవ్వుచు) అనగా ఖర్చుల కింద డబ్బు లాగమన్నమాట.

శా:- I See నీవు మాత్రం నామాన్య మృగానివా. వెంటనే గ్రహిం
చావు. అందుకే. తెలివుకరి నామ్మా సాలిగురవమ్మా" అన్నా
డాక బుద్ధితక్కువ పెద్దమనిషి స్వామి.

శ:- [శ్రీవల్లభునితో] దొరగాడూ ప్రమోద కుమారు డెక్కడున్నా
డని మీయూహ.

శ్రీ:- తప్పక మద్రాసులోనే యుంబాడని నాఅనుమానం.

శా:- అబ్బో. మద్రాసే ఎన్నాళ్ళుండి ఎన్నితంటాలు వజ్రాల్సొస్తుందో.

శ:- అగుగాక జమీందారు గారి పనికంటె ఎక్కువేముందోయి మనకు
వారి శ్రేయమే మన శ్రేయము.

శా:- అంతే ఎగొచ్చి డబ్బుకే వచ్చిందే ప్రమాదం.

శ్రీ:- అయ్యా డబ్బుకేంలేండి. నాతమ్ముడు నాకుదక్కి శేచాలు,

శ:- శాస్త్రీ నాలుగైదు వందలైనా కావాల్సివుంటుందా.

శా:- ఆ అమాత్యుయినా లేకుండా వెళ్ళిశే అక్కడ మన కెవ్వరు
దిక్కు. ఎన్నాళ్ళుండాలొస్తుందో ఎంత కథ వుందో.

శ్రీ:- డబ్బు విషయంలో కలత పెట్టుకోకండి. మీకు కావాల్సిన
డబ్బు యీ పూటనే మీ మఠానికి పవించి వేస్తాను.

శ:- చిత్తం మీడబ్బుముట్టడమే తడవు ప్రయాణానికి సిద్ధంగా వుం
టాము. (అంతా వెళ్ళుచురు.)

ద్వితీయాంకం సమాప్తం.

క ల్యా ణి

తృ తీ యాం క ము

(ప్రథమరంగం)

(మద్రాసులో ఒక యంత్రముందు బల్లపై టీ కప్పులు పెట్టియుండును. ప్రమోద్ నెక్కటై కట్టుకొనుచుండును కల్యాణి టీ తెచ్చి బల్లపైపెట్టును మాధవుడు కూర్చుండి వేరొకబల్లపై వ్రాముచుండగా తెర లేచును)

ప్ర:- కల్యాణీ, పాతం చెప్పి త్వరగా ఆఫీసు కెళ్ళాలి పుస్తకం తెరు.

క:- (పుస్తకం విప్పి) యీ తెనుగుపాఠంలో సంస్కృత శ్లోకాలెందు కండి.

ప్ర:- ఆ సమయానుకూలంగా సంస్కృతం కూడ వుదహరణ రూపం గా వస్తుంది. ఫర్వాలేదు. చదువు.

క:- ప్రియా ముఖం కింపురుషశ్చ చుంబ' అంటే ఏమిటండీ.

ప్ర:- అనగా ప్రియురాలిని ఎవడో చుంబనం చేశాడట(నవ్వు)

క:- అబ్బా తేలిక మాటలలో చెప్పరుగద. నవ్వుటమేగాని

ప్ర:- నా మొహం నీ మొహం ఇంకా ఎలా చెప్పేది. విను నీలాటిపిల్లను నాలాటి వాడు ఎలా (ముద్దుపెట్టుకొనబోవ)

క:- (చేయి అడ్డంపెట్టి)అబ్బే బలే గురువుగారు దొరికారు. నా అదృష్టం కొద్దీ వేళాపాళా ఏమీ అక్కర లేదు. సరసాలకు (చిరునవ్వు)

ప్ర:- నాదేం తప్పు శిష్యురాలర్థం చేసుకో లేనప్పుడు గాఢమయ్యేటట్లు చేసిచూపించిన వాడేగురుడు. దీన్నే ధైర్యమెథడంటారు

క:- అవును పడతులకు పాఠాలు చెప్పనంటే మీకు ఫీజు కూడా అక్కరలేట్టుండే.

వ:- అవును చెప్పే నాలుగుముక్కలు సజ్జా టంకం పొజిలాగ
అతుక్కు పోవాలి కీజిచ్చినా వకటే మెచ్చినా వకటే జన్మంత
తలచుకొంటారు.

క:- ఓ దేవుడా అలాగైతే నా కీలాంటి చదువున్నా.

ప్ర:- నీవు జెప్పుకున్నా నాకు (Time) లేదు త్వరితగా టీ యివ్వు.

క:- (టీ కలుపు చుండును.)

ప్ర:- ఏం రాస్తున్నావోయి మాధవ్ బడికి వేళకాలా.

మా:- ఇండ్డియా మేప్ వ్రాస్తున్నానండీ.

ప్ర:- వీదీ చూపు. (దగ్గరకు పోయి చూచుచుండగా కల్యాణి
వచ్చును)

ప్ర:- ఇందులో మన యిల్లెక్కడవుందో చూపు.

మా:- ఇదిగో (అందరు నవ్వుదురు.)

క:- (అమాయకంగా) లండన్ ఎక్కడందో చూపు.

ప్ర:- (నవ్వును)

క:- (స్లిగుతో తలవాయిసు)

ప్ర:- కోపంవచ్చిందా ఏం టీ కొంపదీసి. (మీద చేయి
వేయును)

క:- (చేయిదీసి) ఇక మీ తెరువు రాకూడదు. నేనేదన్నా నవ్వే.

ప్ర:- అంటే నీకు మనిషికి వచ్చినంత కోపం వస్తుందిగాని ఇంజి
యంలో లండన్ నెలా వుంటుంది.

క:- ఎక్కడ తగలదుందో నాకేం తెలుసు.

ప్ర:- తెలియకుంటే తెలుసుకోవాలి.

క:- మీరు తెల్పితేగా నన్నడమే కాని.

ప్ర:- అయితే అదీ నా తప్పేనా.

క:- ఒక తప్పేమిటి తప్పున్నరకూడ కాబట్టి మా ధర్మశాస్త్ర ప్రకారంగా యీ తప్పుకింద యీ వేడి వేడి కప్పు టీత్రాగాలి (అని కూర్చోబెట్టి టీ ఇచ్చును)

ప్ర:- (కొద్దిగా చప్పరించి) షుగర్ ఎక్కువేళావు కాబట్టి మాలా ప్రకారం నీ కొక కప్పు శిక్ష. (మరి ఒక కప్పు కల్యాణిచ్చును)

మా:- ఖేష్ మా మేష్టారు యిలాటి శిక్షలువేస్తే చెప్పినట్లలా వివే వాళ్ళం. (ఎగురుతూ పాట.)

పాట—వే వేడి కప్పు టీ త్రాగండి మీకు శిక్ష యిదే
పాతమంత వప్పుజెప్పి పరుగు తీసి వచ్చెదను
వీచి కళ్ళవలెకా మీరు నీ రెడీ.

(పుస్తకములతో వెళ్ళును.)

ప్ర:- మాధవుడు బలే చలాకీ కుర్రాడు. పెళ్లాం చెవులకు పిడకలు కట్టేరకం.

కల్యా:-అవును మీరు నాకు కట్టినలాగా (నవ్వు)

ప్ర:- (లేచి) యికనేవెళ్తా. ఆఫీసు వేళయింది.

కల్యా:-(విచారంతో) మీరు వెళతానంటే ఈరోజుననేదోభయంగా వుండే.

ప్ర:- వెరిదానా ఎందుకీభయం, వంటచేసి పాతం నల్లేస్తూ కూర్చో. త్వరగా నేపనితీర్చుకునివస్తా. (వెళ్ళును)

కల్యా:-(దీనంగా) నా దిగులుకు కారణ మేముండొచ్చు

గీ॥ నామనంబేల? అశ్వయూనంబునేయు
కారణములేక కార్యంబు కలుగఁగలదే?
అస్మదీయాప్తులకు నెట్టి అపియంబా!
కాక నాకరిష్టంబేము కలుగునొక్క!

ఎట్లయితేనేం, ననేమి చేయగలను. ఆజేవుని దయవల్ల మా ఆనందానికి ఆటంకంరాకుంటేసరి

డ్రైవర్:- (ప్రవేశం) ఎవరు ఇంట్లోవుండింది, అమ్మాల్

కల్యాణి:- యేం, ఎవరు బాబూ

డ్రై:- మీ పేరుదా కల్యాణి అమ్మాల్

కల్యాణి:- అవును ఎందుకు

డ్రై:- (ప్రక్కకుజూచి) రండిసార్, ఇదేవుండింది

శర్మ:- [ప్రవేశం] అమ్మా తొందరగారండి, కారుతీసుకొచ్చాం

కల్యాణి:-[ఆదుర్దాతో] ఎందుకుబాబూ

శర్మ:- వంచెప్పేదితల్లీ, ప్రమాద్ కుమారుడు మా ఆఫీసుముందు ట్రాం
దిగబోయి పడిపోయాడు.

కల్యాణి:-ఆ అయితే ఏమైంది త్వరగాజెప్పండి

శర్మ:- భయంలేదులెండి, పడగానే ట్రాం కాలుమీదగా పోయింది.
కాలువిరిగిందన్నాడు డాక్టర్

కల్యాణి:-అయ్యో, దైవమాయక నేనీంజేయను

శర్మ:- వినండి తొందరపడకండి. ఆయన్ని హాస్పిటాల్కు వుంచారు
మీకై కలవరపడుతున్నారట మాపెద్ద యజమానిగారుకారిచ్చి
షిమ్ము తొందరగా తీసుకురావలసినదిగా చెప్పారు.

కల్యాణి:-అయ్యో, అయితే పడండిబాబూ, (అంతా వెళ్ళును)

[స్వామి చలవతి వేషంతో నూటుతో ప్రవేశం]

చదివితీ నన్ని శాస్త్రములఁ జక్కని చుక్కల కేళిదేలితిన్
బాదిలితి నన్నిభాషలను పొందితి పెద్దల నాహచగ్యమున్
వదలితి పూర్వమాయముల వైసభవాని పదాబ్జసేవకై
కదలితి మేదిన్ప్రళయ కారణ కంకణ బద్ధహస్తునై

[నవ్వి] మన సంకల్పాలన్నీ O. K. మన politic సాగనిరోజు
ప్రపంచ ప్రళయం. మనకొక్క కన్నే తక్కువగాని, అదే

వుంటే యీ పాటికి నిటలాక్షునంతవానికి నిలువనీడ లేకుండా చేసేవాడిని, (వ్యంగ్యంగా) *the irrigator* బ్రతుకనీసాపం అతనూ నాలాటి సన్యాసీగా [ఆగి] విశ్వవ్యాప్తమైన మననత్తాను బజాయించాల్సిన పనేమీ లేదు. తెలియదన్న మొగ్గడవడన్నా వున్నానంటే ప్రాక్టికల్ గా మన అస్థాన్ని ప్రయోగించి మరామత్ చేస్తాం, (ఏదో కాగితంపై వ్రాసి) బల్లపై పెట్టి ధ్వని విసుట నభినయించి) ఏదో (*filuman ereature*) వల్లయిస్తున్నట్లుగా వుంది. ప్రక్క కొదిగి చూదాం తమాషా (చాటుకు పోవును)

ప్ర:- (ప్రవేశం) కల్యాణీ (గి సార్లుపిలచి) సరిపల్కుకుంటే కనీసం కుల్కనైనా కుల్కు కళుకు తళుకు మనే తమాషా అయిన వస్తువుకటిస్తా. (జేబులోనుంచి హారం తీయును) ఆ యిదేమి చప్పుడేలేదే. (అటుచూచి) ఆ వంటకూడ చేయలేదే ఎక్కడికి వెళ్ళివుంటుంది. (ఆగి) యిదేమి నాకేమో ఆందోళనగా వుంది. ఎక్కడికి వెళ్ళేది కాదు. ప్రక్కయిటికేమైనా వెళ్ళిందేమో (ప్రక్కకుచూచి) చలపతిగారూ మావాళ్ళెక్కడికెళ్ళారో మీరేమైనా తెల్పునా.

చల:- (ప్రవేశించి) ఏమోసార్ ఆ నేను బజారునుంచి వచ్చేసరికి మాత్రం ఆమె బ్రదర్ తోకూడ ఒక కారులో కూర్చునివుంది రెప్పపాటలో కారు కదలి మాయమైంది.

ప్ర:- (ఆశ్చర్యం) కారా ఎక్కడికారు.

చ:- ఎక్కడిదో నాకు తెలియదండీ సార్ (*in a new Commer*)

ప్ర:- కారులో యింకెవరైనా వున్నారా.

చ:- (Yes) ఒక డ్రైవరు ఒక జంటిల్ మన్ కూడా వున్నాడు.

ప్ర:- ఎవరో ఎక్కడికో మీరు విచారించారా.

చ:- (No Sir) మీ వారిలోనే నే నెన్నడు మాట్లాడలేదు. అందుకులోడు ఆ పెద్దమనిషి రోజూ వచ్చేవాడేనై.

ప్ర:- ఆ రోజూ వచ్చేవాడే.

చ:- (Yes Sir) నేను వచ్చిన నెలరోజులనుండి వస్తూపోతూ వున్నాడు.

ప్ర:- ఏ (Time) లో

చ:- మీరు ఆఫీసుకు వెళ్ళేసమయాల్లోనే అనుకుంటాను.

ప్ర:- నే నింట్లోవుండగా ఎన్నడైనా వచ్చాడా.

చ:- ఏమోసార్ నే నెప్పుడూ గమనింపలేదు.

ప్ర:- ఎప్పుడూ నాతో అన్నాడుకాకే.

చ:- నాకేం అవసరం సార్. మీ Friend డో relation నో అనుకున్నాను ... అయితే ఎవరై యుండవచ్చు ఆమాయలమారి.

ప్ర:- (విసుగ్గా) నాకేమీ కేలియదు.

చ:- హరిహరీ వట్టి బూటక ప్రపంచం చీ.

ప్ర:- చీ అంతా మోసం.

చ:- ఆడదాని బుద్ధిమందిది కావాలిగాని

ప్ర:- (తీక్షణంగా) ఉన్. (చలపతి కన్నుగీటుచు వెళ్ళును)
(యోజించి) (Fleever) అలాటి డెన్నటికి జరుగదు. నా కల్యాణి నాకై ప్రాణాలైనా సమర్పించేటంతటి సుగుణశీల. ఎప్పుడైనా ఏవిషయంలో నైనా ఆవిడ సీలంలో నా కాసంతైనా నలుసు కనపడలేదు... నేను నమ్మను. అంతామోసం అట్లెన్నటికి కాదు కానేరదు. [నమస్తూ] నాకేమీ పాలు బోవటంలేదే. [బల్లమిది కాగితంచూచి తీసి నలుకుతున్న చేతులతో చదువును.]

“అయ్యో, మీతోలేచిరాకముందే నేనొక వ్యక్తిని ప్రేమించాను, కాని నా దురదృష్టవశాత్తు వారి దర్శనం మళ్ళీకానందున గత్యంతరం లేక మీతో లేచి వచ్చాను. నా అదృష్టవశాత్తు తిరిగి నా ప్రేమమూర్తి దర్శనభాగ్యం లభించుటచేత వారి ఆజ్ఞానుసారం

వారి సనుసరింపక తప్పిందిగాదు. మీరు నవనాగరికులు కాబట్టి వేరే విధంగా భావించి విచారపడరనే ఆసిస్తున్నాను.”

ఇట్లు, కల్యాణి

(వణకుతూ కాగితం చించి నేలకుకొట్టి) ప్రేమమూర్తట... దర్శనభాగ్యమట... తెలివిహీనుణ్ణి... ప్రథమంలో నమ్మలేక పోయాను. (క్రోధంతో) ఛండానిని, రాక్షసి, నన్నునమ్మించి సర్వనాశనం చేసింది. దాన్ని నిలుపునా కాల్చివేసినా పాపం లేదు. ఓ మాయలాడీ, ఛీ! వవిత్రమైన నా హృదయాన్ని భగ్నపరచావు. నన్ను ప్రపంచానికి ముఖం చూపకుండా చేశావు.

సీ॥ ఆత్మసాక్షిగ నాదు అర్థాంగివనినమ్మి
అవమాన జలధిలో నదరిపడితి
ప్రణయ జీవితమునే ప్రత్యగ్రమనియెంచి
లోకంబునకు గాసులోభి నైతి
ప్రణవద్రంబుగాఁ భావించినట్టి నా
అగ్రజు ఓ పాగ్ని నటయనైతి
గొనములు లెక్కించి, కులమును కడద్రోసి
సంఘమూరుండనై సమసిపోతి

గీ॥ ఇనుపగజ్జెలతల్లికి శుర్వతొలఁగె
నాదు ప్రేమిక తండ్రి నినాదమణఁగె
అంశవిసంభ న్యాయంబు ననుకరించి
కాళ్లు కన్నులు లేని బిశారి నైతి.

[దుఃఖంతో] ఆహా, తానొకటి తలచిన దైవమొకటి తలచు ననుట వాస్తవం. ఇంకనేమి దేనికై బ్రతికేది. యీ మాయప్రపంచంలో, అంతావట్టి ఇంద్రజాలం... (నవ్వు) నేను బ్రతికివున్నాననే మీ భావం. కాదుకాదు. నా హృదయమేది. నన్ను జూచి జాలి

పడుతున్నారా. పాపం మీరంతా పీచ్చివాళ్లే. తాడునుజూచి పాపమని భ్రమిస్తున్నారు. యెండమావులనుజూచి నీళ్ళని చెడిపోతున్నారు. [వెరి]గా నన్నుజూచి వెక్కిరిస్తున్నారా, నన్ను వేధించారంటే అందరిని హతమారుస్తాను. నేనెక్కడ పోతే మీ కేం ఎవడబ్బసామ్మ న్నా తిన్నానా, నాయెప్పుం కండ్లుమూసి తెరచి, చేతులతో దైవమా నీవేశరణు ఎందరినిదూరితే యేం ప్రయోజనం ఇదంతా నాఖర్మ నాకెట్లయినా విచారంలేదు. నేను ఏకాకిని నాకు ప్రపంచమేలేదు. నీవే నా సరస్వతి.

మ|| చచ్చిన మానవుల్ నినుఁ బ్రసన్నుగ జేసికొనంగలారె! నా
అచ్చపు గాలిమేడలకు నగ్గినిబెట్టిన ప్రేమమూర్తి! యీ
కృచ్ఛపు దేహముండు వరకిమ్మిహే నిన్ను ధృతింభజించి, యీ
పిచ్చి ప్రపంచమందుఁగలపీడలు గ్రాలనిచోటి కేగడక.

(ప్రమోద్ వెళ్ళును, చలపతి ప్రవేశించును)

Certainly నా పూజలు తెలిసిన అభిమన్యుడు కాస్తా అంతరించాడు. కొంతైనా తెల్పుకునే వాళ్లుంటేనేతప్ప మనకు గౌరవం వుండదు. (వచారుచేస్తూ) పాపం ప్రమోదుడు మన గుడ్డిలంపొగకు గిజిబిజై తనలో తాను తందనాలా! చచ్చుపిచ్చిరామ్మన్నై పోయాడు. లక్షణాల్పాస్తే ఇంటికి వెళ్లేరకంగాలేదు. మనకేం మనపూచీఅయితే తీరింది. (విని) మల్టీవీడో పాచిపీనుగ ఫిరాయిస్తున్నట్టుగావుంది) (guess) (మాధవుడు ప్రవేశం) అక్కా అక్కా, ఈవేళ మా పంతులుగారు స్కూలుకురాలేదు. అంకుకేవచ్చాను. త్వరగా బీదికి వెళుదాం. (పుస్తకాలు బల్లమీదపెట్టి) అమ్మ దొంగటక్కుచేస్తున్నావు. మాటాడవు. (వెదికి) ఆ అక్కలేదే ఎక్కడికి వెళ్ళేదికాదు (ప్రక్కనుజూచి) చలపతిగారూ మా అక్కలేదే?

(చలపతి ప్రవేశించి) ఏమిటబ్బాయి

మాధ:- మాఅక్క ఎటువెళ్ళిందో మీరు చూచారాబాబూ?

చల:- ఇంకెక్కడక్క. ఇంకోవుషారైనబావతో వుడాయించింది.

మాధ;-ఇంకో బావెవరు?

చల;-నీబావనీకు తెలుసు నాకేం తెలుసునోయి నాగన్నా

మాధ;-అయితే ఎప్పుడొస్తుంది

చల;-ఇంకేంవస్తుంది. కంటికి నీళ్లురావల్సిందే.

మాధ;- (యేడుస్తూ) ఆఁ నన్ను వదలేసి వెళ్లిండా

చల:-నీవెందుకు చంకలోపిల్లాలె

మాధ:-మరి మాబావ్రా

చల:- ఎక్కడిబావ, అతనువచ్చి అంతా తెలుసుకుని అల్లావాలా అయి
అడివివట్టాడు.

మాధ;-ఎందుకు ?

చల:- పిచ్చిపుల్లాయి ఎందుకేంటి. ఎత్తుకు తింటానికి పైగా యింట్లో
సామానంతా నాకిచ్చిపోయాడు

మాధ:-నా బంతులుకూడనా?

చల:-అన్నీ ఇచ్చాడు ఇంకా నీవాట్టేవాగకు కాలికిబుద్ధిచెప్పు

మాధ:-అయ్యో! ఇప్పుడేంచేసేది నాకెవరుదిక్కు, అకలేస్తుంది అన్న
మెవరు పెడ్తారు. [ఆగి] మా అక్క నన్ను వదలి ఒక్క గడి
యైనా వుండేదికాదు. ఇందేదోమోసం జరిగింది. ఓ దేవుడా
నా అక్కలేకుండా నీనెలా బ్రతికేది. నాకేం తోచబందేదు
అక్కా అక్కా నీ వెక్కడున్నావు. నన్ను మరచిపోయావా?
[కూలబడి]

గీ॥ అమ్మ నాన్నను విడనాడి, అక్కపైన

అన్నియాసలు నిలపిన నన్నువిడచి

ఎటులఁబోగల్గెనోఁ తోచదేమిసేతు!

జెట్టుపెనెక్క చేతులు పట్టవదలె.

చ:- ఏడ్చుపులె యిది నీ అబ్బగారిల్లనుకున్నావా. వదలేకుంటే
పింగాణి మోత మోయిస్తాను. పింజారీ వెధవ (మాధవును

గెంటును) నేటి కారుమాసాలనుండి మాయ బ్రహ్మయ గాండతో వెదకించి యీ పిచ్చి బాపని పతాతీసేవరకు నా తలప్రాణం తోకలో దూరింది. ఎలా గైతేనేం తుదకీ నాటికి యీ నాటకం జయప్రదంగా సాగిపోచును. యీ పాటికి మా వాళ్ళు కల్యాణిని రహస్యస్థానంలో భరతం పట్టిస్తూవుంటారు. ఇక మా మరానికెళ్ళి పడుచువాళ్ళకు పిల్లలను ముసిలివాళ్ళకు కపాలమోక్షాలిప్పిస్తాను. (వెళ్ళును)

(మొదటి రంగం నమాప్తం)

తృతీయాంకము — రెండవ రంగం

(డాక్టర్ యిల్లు మంచంపై కల్యాణి)

పాట:— “బీనా” అను పాట మాదిరి

నాథా! నుగుణ సుందరా, శరణీ

ఖ్యాతమతీ పరిభూత హృదయై

ఏతలమేగితో, ఎంతవగచితో

ప్రాణ మాన నుమ :ల్లవములనీ

పాదార్చన జేసెద, రాజా? నాథా ...

(దుఃఖంతో అవును నిజంగానే, నీచురాలినే. పవిత్రమైన తన హృదయాన్ని నా కప్పగించిన పతిని, నాకై తలిదండ్రుల్ని కూడ వదలిన నా ముద్దు తమ్ముణ్ణి యెడబాసిన నాకంటే నిర్భాగ్యురాలు మరెవరుంటారు. (ఆగి) దయామయులగు డాక్టర్ గారే సమయానికీవచ్చి ఆ దుర్మార్గుల బారినుండి తప్పించుకుండా వుంటే నా గతేమయ్యేదో. యిలాటి దుండగిళ్ళవల్ల నాబోటి అమాయక స్త్రీలెంతమంది అవమానానికి గురి అవుతున్నారో ఆ దేవుడే ఎరుగు... యింటికా తాళం నా భర్త నన్నేమనుకున్నాడో ఎటుబోయెనో తలచిన కొద్దీ గుండె లదరిపడుతున్నాయి ... అంత రాత్రివేళ మేమొచ్చే వరకు యింటికి తాళం పడుంది దానివల్ల మావారు వూళ్ళో లేనట్టుగా తోస్తుంది. ఆ తుంటరులు వారి నేటు ఆగం చేశారో హా విధి నాకేం దారి.

సీ॥ కులమును కన్దనోసి, పులమును విడనాడి
కాముయనువేరిఁ గ్రాలఁబడితి
ప్రణామముగా గలఁబడి బావంబునయెంచి
కాలగుప్పియును గిరవఁబడితి
నానొండు ముప్పలహుట, నానుకొని
పొన్నలకెప్పిసేసి దాననైతి
ప్రపాదపంబుగా భావించినట్టి న
ప్రభున గడ్డిలోఁ బతితి నెతి

సీ॥ అతులఁభక్తివి నానాధునాశ్రయించు
తల్లివాటు నాటమ్మున దారసిల్లు
భాగ్యమేకలకున్న చేబతిఫలమె!
పతులఁ బొసిన పతులకుఁ గతులుగలవె !

నా భర్తజాడలో కల్గిన డాక్టరుగా రింతవరకు గానంచున
మరీ నామనస్సు తత్తిరవనచున్నది.

(డాక్టర్ ప్రవేశించును)

ఉ॥ ధగ్ధపతివ్రతాత్ములగు తల్లులఁ సత్యగభీర సంపదల్
నిర్మల దుగ్ధాఘారలను, నింపి ప్రియంబున, సుగ్ధుపోసి, న
తక్కిర్మల డోలంబునిచి, కాచిన భారతి కన్నులూరవే!
సర్వముగా సతీత్వమును నాశముచేసెగిహరి జూడఁగళా.

(గల్వాణిని గొనిపించి) అమ్మాయీ ఎవరో చలపతిరావు
గారట మీయింటిదక్కన ప్రియమైన కలిశారు సంగతినిచూ
రించాను

కల్వార్- (అనురాధతో) మామ చెప్పినట్లే

డాక్టర్-ను చెప్పివై సంవేసాంకలిగి ఎంతచెప్పినా వివరండా యిక్కడ
నెంతగానైనా కున్నట్లయినట్లు మీరొకటామనమున పేర్కొ
నినట్లు ఎంతోపాపముగలుగు.

కల్యాణ:- (ఏడుస్తూ) ఆం ఇంక నేనెవరికోసం బ్రతికేది. నేనెవ్వరూ. మా వారిని వెతుకుతూ వెళతా. (వెళ్ళిగా) లేకుంటే ఎవరూ కనబడనిచోటికెళతా. ఏమిటిముఖములేని సలానికెళతా. (వెళ్ళబోవ)
(డాక్టర్ అడ్డగించును) నన్ను అడ్డగించకండి. అదిగో నా ప్రమాదం పిచ్చివాడైపోతూవున్నాడు. నన్ను నిందిస్తున్నాడు, నాముఖం చూడనంటున్నాడు. క్షమించమని కాళ్ళుపట్టుకుంటాను. నన్ను వెళ్ళనివ్వండి... అయ్యో నా తమ్ముడు అన్నంలేక ఆయాస పడుతున్నాడు. చినిగిన గుడ్డలతో బజారులో పడ్డాడే. మాధవా! నేనుచూడలేను. (కంప్లచేతులతో మూసుకొని వరుగెత్తబోగా డాక్టర్ అడ్డగించగా ఆయాసచేతులపై వాలి స్పృహతప్పింది)

డా:- కల్యాణి... (తలనిమురుతూ)

కల్యాణ:- ఊం

డా:- నీవేమీ విచారపడకు. మీవాళ్ళతో నిన్ను కలిపే భారం నాది, ఇటుచూసు అమ్మాయి.

కల్యాణ:- (కన్నులు తెరిచి) ఆం నావాళ్ళతో నన్ను కలుపుతారా?

డా:- తప్పక కలుపుతాను. ఏడ్వకు ధైర్యం తెచ్చుకో

కల్యాణ:- (ఏడుస్తూ) ఆమోసగాళ్లు మావారికేమైనా అపాయం కలిగించారేమో.

డా:- never అదెన్నటికీ జరుగదు. ఒకవేళ మీ అబ్బాయి మీవారికి కలియకుంటే అగమైపోతాడేమో చెప్పలేను

కల్యాణ:- ఇక నాతమ్ముని యాస వడలుకోవల్సిందేనా. బాబూ

డా:- నీతమ్ముడుకూడ తప్పక దొరుకుతాను

కల్యాణ:- ఎలాదొరకగలడు

డా:- చిన్నపిల్లవాడు ఎటువెళ్ళగలడు, ఈ పట్నంలోనే యెక్కడైనా వుండితీరాలి. వెదికిస్తాను.

కల్యాణ:- అలాగైతే మనమే స్వయముగా వెళ్ళి వెదుకుదాము

డా:- మంచిది నీభర్త స్వగామం

కల్యాః:-రాజాపురం జమీందారు

డా:- అక్కడ ఆయనకెవరున్నారు?

కల్యాః:-అన్న వదినగారుతప్ప మరెవరూలేరు మొన్ననే అన్నగారికి జబ్బుగావుందని కలువరిస్తున్నాడని తెలిగ్రాంవచ్చింది.

డా:- అట్లుతే తప్పక అక్కడికే వెళ్ళివుంటాడు

కల్యాః:-అక్కడకే వెళ్ళివుంటారాబాబూ

డా:- అవును, తప్పక నీకెందుకీ అనుమానం యీ రోజే తెలిగ్రాం ఇచ్చి కనుక్కుంటాను

కల్యాః:-అయ్యో, నేనక్కడికో వెళ్ళానని నన్ననుమానించా రేమో?

డా:- అలాంటిదిగులేమీ పడకు, నేనన్నిటికి సమాధానపరచి చక్క బరుస్తా, అతనుమాత్రం అంత మూర్ఖుడు కాడనుకుంటాను

కల్యాః:-(దుఃఖంతో) నాకై ఎంత విలపించారోపాసం

డా:- యేడ్వకు తల్లీ, నేను స్వయముగావచ్చి నిన్నతనికి వప్పగిస్తా

కల్యాః:- [తలవంచి] నేనక్కడకు రాజాలను

డా:- ఏం!

కల్యాః:-(మూకీభావం)

డా:- చెప్పమ్మా, నీవు నా కూతురుతో సమానం శంకించకు

కల్యాః:-వారి అన్నగారి ఇష్టంలేకుండా నన్ను...

డా:- అలాగైతే, మరీమంచిదే అంత ప్రేమగలవానిని యిక్కడికే రప్పించే యేర్పాటుచేయగలను.

కల్యాః:-కతనిధాల వారింటికెళ్ళరనుకుంటాను బాబూ

డా:- తప్పక వెళ్తాను. అపత్కాలములోనైనా అన్నగారిని చూడ కుండా వుండలేదు. అది సోదరప్రేమ

కల్యాః:-నా కనుమానంగావుంది

డా:- సరి అక్కడ లేకన్నా మరెక్కడైనా వుండకపోదు. అతను దొరికిందాకా? నా ప్రయత్నం మానను అంతవరకు నా ఇంట్లో వుండు, నా పిల్లలతోపాటు నీకేలాంటి కష్టంకలుగదు.

గీ॥ సత్యవధమున మున్నాడు సుగళములు
 వాని నెదిరింపఁ నద్యశక్తి పాక్షికములు
 నిహవరముల, చర్వదా హేయమున
 సద్యసుఖముల కాశించు బను ను నరులెల్ల

కల్యాణి:-అయ్యో వాటితో జేతెంతినంపి నా మానసని ననుకరంబు
 కొంత చునశ్శాంతి కలుగుతుంటేనా.

డా:- మంచిది, వెనుదారా కారు సిద్ధిగావుంది

తృప్తిమాంకం...గమనాశ్చి

—

క ల్యా బి

చ తు ర్దాంక ము

మొదటి రంగం

.....

(భక్తులు కూర్చునియుందురు, స్వామి పురాణము చెప్పుచుండును)

విన్నారా బాలతపసియైన ఆ ప్రహ్లాదుని తండ్రియైన హిరణ్య
కశిపుడు వలుబాముల పాలుచేసెను. కాని ఆవరచు భాగవతోత్తముడు
వాని నన్నిటిని తృణప్రాయయగా నెంచెను. ఆభక్తవత్సలుడైన మహా
విష్ణువు అయిక్కుట్టుల నన్నింటిని సుఖప్రదముగా చేసెను. ఓ ప్రహ్లాద
నీవెంత ధన్యుడవోయి,

సీ॥ సంజకెంజాయలో జలకమాశినయట్టి
నొడలాప్పె నునలంపు టాటువుజేసి
అజగరంబు కొట్ల సంబరవీధినిఁ
దారకావళియట్లు దనరెమేను
అడిదంబువేటుల నలరుదండలు, గళం
బాలింగనము జేసిపట్టలొడవె;
జ్వలనుండు నినుగని జాళువాపూతల
నలది కర్పూరంపు బాఠతిచ్చె

గీ॥ అట్టి నినుగన్న కనులు నిండురుపెరినుఁ
దాన మొనరించె వేల్పుల తటినులందు
అట్టి సమయాన పుడమి నేబుట్టియున్న
దావకీనోపచారి నై తపిసియుండు.

(స్వామి తాత్పర్యంచెపుతూ భక్త్యావేశంతో మూర్ఛిల్లును)

శర్మ:- (మెల్లగా) భక్తలారా స్వామివారికి నమస్కరించి మీమీ ఇండ్లకు వెళ్లిపోండు. స్వామివారు భక్తిపరివర్షులైనారు. కేరింశామీ స్నేహితులతో వచ్చి సాధ్యమైనంత ఎక్కువ పూజాద్రవ్యాలు కానుకలు, తెచ్చి స్వామివారిని పూజించి తరించండి. (నైగచేయును) మహాత్మా, తమ ఆంతరంగిక భక్తులంతా మీ భక్త్యానే శానికి పాడలెత్తి పరుగెత్తారు ఇక శాంతించి నేత్రాలు తెరవండి.

స్వామి:- (కన్నులు తెరచి) వత్సా భక్తియెక్కువై సుషుప్తి క్రింద మారి సారామహాసముద్రంలో సాగిపోయాను.

శా:- భలేవుల్లాఖిలి చూపించారు మహానుభావా.

శర్మ:- ఈ దెబ్బతో మనకొట్టె నేతిలో నేయి కొట్టెలో వులట్ పలట్ అయినట్టే.

స్వా:- Yes మరేమనుకున్నారోయి. కేసీ పాటికి పూరంతా పూడి పడుతుంది మా పాదపద్మాలపై

శర్మ:- అప్పుడు కృష్ణాతిరంగిణి మన కంఠనాళాలలోకి కదలిపారుతుందన్నమాట.

స్వా:- వహ్వే ఏం the point గా మార్లాడావ్రాయి

శా:- పట్టుమని పడదీసి పదిద్రాములు ఫస్టరకం నైను పడబోసినా తక్కువే ఆతనికొట్టో.

స్వా:- ఏదీశాస్త్రీ యిదేమాటపై మత్తుచదలే మహానావకం మజా కాస్తచూపించు, (శాస్త్రీ గ్లాసులోపోసి ఎవ్వగా) ఏనుగలు తినేవానికి పీచుగలు ఘనమా అన్నట్లు ఇదేంటి. ఆబుక్కికాస్తా ఇటుపడేసి త్వరితగా మీరు పూర్వోక్త మనుకు రావలసిన కబ్బాలు, కాసుకలు ఎనూబుచేసుకునిరండి. వచ్చిన తర్వాత అమ్మగారి ఆరాధనలో ఆనందించొచ్చుగాని (తీర్పులు పెళుసురు)

(కాంతం ప్రవేశం)

స్వా:- Follow దయచేయండి దేవిగారు. దానుకు సేపించడానికి సిద్ధంగా వున్నాడు. Just ఇప్పుడే dress మార్చుచు వస్తా,

విరహతాపం కలిగిస్తున్నందుకు క్షమించండి (gods)

కాం:- (స్వగతం)

ఉ॥ నాయను భోగమేవ నదు, నాదు విభుండు, దయాక్షమాత్మ సం
స్థేయుడు, సంపదల్ విరిసె, సిల్లులు దవ్వలఁబారె, నకమహా
ప్రాయముజేయునామఱఁచి, యాధృతి నెంతయుజూపి, మన్మథో
నాయకుఁడైన మాయమునినక దచుపుక సుమసాయకంబులక.

ఏంచేసేది. నేనాచిన్నదాన్ని మావాళ్ళో మూడోవెళ్లి వృద్ధ
జంబుకానికి మెడగట్టారు. డబ్బుశక్తి. ఏదెట్లున్నావానికి మీసాల
బిరుసుజూపి. వట్టి అనుమానప్పీనుగ. ఏంజేస్తాను. నాలో నేను
కృశించిపోయాను. ఇంతలో దేవుడు వంపిన దేవదూతలాగా మాగురు
దేవుడూడివడడం జరిగింది. అమృతకలంతా నామీద ఏదోగాలి,
దూలివుందని, ఆయనగారు తీర్థంయిస్తేనే సంతానం కలుగుతుందని బల
వంతపర్చారు. దానికి మావారుకూడ ఒప్పుకొని ఆజ్ఞయిచ్చారు. నేను
వరుసగా ఒకవారంరోజులు వెళ్లేసరికి గురువుగారు గ్రహమై పట్టారు.
వీడమ్మకడుపు చల్లగుండ మొత్తంమీద అసాధ్యంప్పిండం. ఇప్పటికి
సంవత్సరమైనా గుట్టు బయటవడకుండా అన్నిశనులు నెరవేరుస్తున్నా
డు. ఎల్లాగో కొంతైనా ఆనందిస్తున్నాను. ఇందుకు నా తప్పేముంది.

గీ॥ వృద్ధజంబుకములు, తమ వేడ్కకొరకు

యశాచనాంగనలను బెండ్లియాడుచుంబ;

కులటలను సేయుటేతప్ప ఫలముకలదె?

గర్హితావలి శునకంబు కాచివల్లు.

(యోచించి) యింకెన్నో మాపని సాగేట్లుగాలేదు. ఈ
మధ్యమా అర్థాశ్వమే. అదోదృష్టితో చూస్తున్నారు. పైగా
మా రివొకడు ఇక్కడనే తికానా బైటాయించాడు. అయి
తేం అతిశయపెట్టివాడు.

స్వా:- (వ్ర)వేసింది) ఎన్న సమాచారం. ప్రణయభాషణాలా ప్రళయ భాషణాలా.

కాం:- ఏ ప్రాహ్లాదయతోషణాలు. నేను త్వరగా వెళ్లాలిరా

స్వా:- అంతమాత్రాని కెందుకొచ్చావు. ఈగోడదాడులో

కాం:- నీ ఏడుపూ నీచూ పరాధీనంగావుండి పరులనోట్లోపడడం దేనికి ఆలోచించిచెప్ప.

స్వా:- అపరాధీనం వదలించుకోడంలోనేవుండి పరమార్థం.

కాం:- ఈ కళేబరం కాట్లాకి వెళ్ళినరోజునగాని లభించదాపరమార్థం

స్వా:- పొరపడుతున్నావు. అసాధ్యమనే ముక్కను నాపాయాములో నాల్కమీదకు రాసీయకు కబర్దార్.

కాం:- అయితే క్షమించండి అట్టె ఆవేశానికి రాకండి (చవ్చ)

స్వా:- నవ్వులుగాదు...ఇదిగో కాంతం ఇంకెన్నాళ్ళీ మాయవేషాలు.

కాం:- జరిగినన్నాళ్లు జరుగనీయి. మరేం జేస్తాము ఎలా కావల్సిందో

స్వా:- వెర్రిబాగుల వెంకమ్మా ఆమూలాగ్రంగా ఆనందాన్ని అనుభుక్తం జేసుకునే అవకాశాలుండి కూడ యీ యలగందుల మరజీవనమేమిటి

కాం:- అంత సులభ సాధ్యమైన మార్గమండగా ఇన్నాళ్ళనుంది చెప్పావుకావేం.

స్వా:- అః అట్లాఅనుకుదాని అంతరార్థం చెప్పుతా. నీకు నిజమైన అనురాగమే వుంటే సంపూర్ణ యావ్వన సౌఖ్య సాప్తమే వుంటే విమిషాల్లో జేసేపని తెలిసిందా.

కాం:- అదేదో నన్ను చంపక సాయించండిస్వామీ మనస్సులో తలిపాత్రమెందుకు.

స్వా:- నారాణిగారిని విసికించినందుకిదేశిక్ష (త్రాగును)

కాం:- నాపాడేశిక్ష. నీవుచెప్పవు నేను వివను. ఇకనేవెళ్తా. ఈ గురు గుడు కంచాలెందుకు (పోబోవును)

స్వా:- (వట్టుకొని) ఇదిగో చెప్తున్నాను. ఇక ఒక్కరోజుకూడనేను ఈపూల్లో మైరావణ జపాలుచేస్తూ వుండలేను. కాబట్టి నీవు నావెంట రాగలవాలేవా, తేల్చిచెప్పు.

కాం:- అబ్బో, అలాజేస్తే. బ్రతుకుపై ఆశలుంటాయా మనకు.

స్వా:- ఏం. ఎంత బ్రతుకుల ఆశవదిలేనేగాని, నా బ్రతుకు ఆశవదల్లు

కాం:- ఎందుకంటే మావారు అన్నిట ఆచినవారు. మనకు ముప్పా వాటిల్లకుండా యుండదు. అదిగాక అర్థికంగా ఇంత సుఖ వడనూలేదు.

స్వా:- ఓహో, యీ చొప్పకట్ట ప్రసంగాలన్నీ బుట్టదాఖలు చెయ్యి సమయం వచ్చినప్పుడు రాజులంతటివారినే రచ్చపెట్టాం.

కాం:- ఎలాగైనా కీడెంసి మేలెంచమన్నారు పెద్దలు

స్వా:- సరి నీకాభయముంటే అర్థికంగా, అంతరంగికంగా టోక్ టోక్ లేకుండా ప్రణయ డోలికలలో పూగించే ఉత్తమ పథాన్ని ఎందుకు చూచుకోకూడదు.

కాం:- అలాగైతే ఇక కావల్సిందేమి అదేదో త్వరగా ఊఁ

స్వా:- ఏమంత పెద్ద డొంకతిరుగుడు సమస్యగాదు. మిడతవలె ఎగ రక విను. మీపారి పని కాస్తా పటపటాయిస్వహా....

కాం:- (అదరిపడి) ఆ ఆ అదామార్గం. ఎంతైనా పాపంగాదు

స్వా:- చ! బ్రతికిన నాల్గునాళ్లు భువి బాపము గీపమటంచు దుర్వ్యధా తతిబడి, తాబికారి యవతారముఁదాల్చుటె, నారకంబు, హృదయ సుషమాభిలాషలఁ యథాయథలై చననీక, నెట్లొ సంగత మొనగూర్చ స్వర్గమగుఁ గావరే! నాదు పసందుపోకడలో (నవ్వి) అవును. సంసారంలో చేతగాని చవటలంతా పాప పుణ్యమంటూ కల్పించుకున్నారు. మనకుకాదు. రెండవది సమయం వచ్చినప్పుడు పురుషసికంటే స్త్రీయే సాహసవంతురాలంటారు. కాని నీ గౌరవాన్నికూడ గుంటపెట్టి గంట వాయిచావు.

కాం:- కాదుగాని, నాకేమో జంకుగావుండే

స్వా:- అబ్బ ఎంతవంగనాచిలే. కంకేంబంతు జివ్వక చాలి జివ్వక
కావాలన్నవాళ్లు అన్నటికే సిగ్గుపడాలి. లేకుంటే ముంపాటె
మూలను పండాది అంతే జీవ జిహ్వకర్మ నందాదిలో వుండే
రహస్యం.

కాం:- (విచారంగా) ఏవిధంగానైనా తెలుస్తే

స్వా:- నీవట్టి అమానుషకప్పిందానివి జాహన్నలో పట్టవలసివదాచవు
కావు. నావట్టి సామర్థ్యము తెలిపడవారిం చెబుతాను. లూ
నాయనమ్మ మాటలాడారంటే కాదు. నీవే బట్టి

కాం:- ఎవరూ కడ కేర్చుంటే కళ్లుమూరబడంబాదా, ముంపాటెగాని

స్వా:- వరుణి నామాయనునకు చెబుతానుంకా కదా కేర్చకారిం నా
దని చెప్పడానికి నావార్తగాకుండా. నీవో జాడలం లేకుండా
కార్కం జరుగదు కాబట్టి చాలి భారం మోయాడానికి సాచా
లకు ధైర్యము మీ ముద్దలమంది తలారు.

కాం:- పాపం అతనేమన్నాడు. చేస్తున్నాడనినా

స్వా:- నీవట్టి పట్టి పట్టి క్షమానివి. నావార్తలో బులానులూ నానే
స్తున్నావు. ఇప్పుడు నావేపు నిశ్చించి కడతలేవను. చెప్పి
ఏమంటే పాపం అనేది మన వల్ల తాత్పర్యం పంకిలంబంటిది.
లూ మానవజంతువు లేన మనస్సుతోవుండే మతిలే నిజా
ర్పులే లేక హృదయంవేదన కల్గించుకోవడమే. పాపం. మన
స్సులోని ప్రకృతి సాధాగ్నాల్కీ పొంది ఆనందించడమే
పుణ్యం. తర్వాత మీ మతిది సాధనన్నావు. రిజం చావు
డప్పి కన్నులొట్టబోయినవ్వాడు అంతా సాధువులే. కానివార్త
అనుకూలంగా గాలివిడిరిండా సాధువు యోగులకాదు. ఎవ్వ
డైనా శిఖరానికి చేరినవా నా శ్రీమూర్తులు

కాం:- ఏవేస్తాడతను, నీ భ్రమిగాని

స్వా:- హరి హా, రెడ్డిచ్చె మొదలెట్టమన్నట్టుంది నీ భోగంట్ట. విను
మీవారు పరమపదం చేరుకుంటే నీ నీ పిచ్చిమరది లా
ప్రకారం అపిచాస్తున్నట్టికి హక్కదారువొతాడు. నీవ్రా,

“జోనుకుం సత్కారనాల్పస్యంది. అందుకే అతనెప్పుడూ యాధోరణిలో పంటాడనకు

కాం:- (విచారంతో) ఇవ్వన్నీ తలపుకొస్తే తలకాయ తారామండలాని తెగిరిపోతున్నదే, ఏంకేసేది.

స్వా:- (తలనిమిరి) నీకున్నభయం నాకేమీలేదు. నీమీద పూచిక పుట్టినా పడకుండా నేను పని సాగిస్తాను. అంతకు కాదంటావా ఈకోకే ఈవూరినుండి మాజండాపీకుకాము నీయిష్టం.

కాం:- సరి. నా పంచ ప్రాణాలు మీ కర్పించాను, పాలనైనా ముంచండి, నీళ్ళనైనా ముంచండి... భారంమీది

స్వా:- (చేయముద్దాడి) కోటివరహాలమాటన్నావు దడ్డాఅంటేనీది

కాం:- (సంభ్రమముతో) ఒకభాక్తమమేంటి శ్వరగాచెప్పు ఆలస్యమైంది, అనుమానిస్తారు.

స్వా:- ఆలస్యమెందుకు ఈ రాత్రే శుభస్య శీఘ్రమన్నారు పెద్దలు

కాం:- అట్టే అంత చొందరెందుకు ఏలుజూదిచెప్తాలే

స్వా:- మనకు ఏలుగీలేటి అర్థంలేనిమాట. ఎప్పుడు సంకల్పిస్తే ఆప్పుడు ఏలుండితీరుతుంది. మాపంచాంగార్లో అదిగాక ఆలస్య శుభ్యతం విషం అన్నాడు మా సిద్ధాంతి. భయంలేదు. కాబట్టి నీవు మామూలుగా పడుకునేచోటనే పడకో ముసలాస్తే నాగబల్లిపోలుతీసి తర్వాత నిన్నులేటి కథనడిపిస్తా. బ్రాగ్మతగా నించరించుమా.

కాం:- సరి మంచిది; ఇకనేవెళ్తా

స్వా:- ఏది ఒక్కసారి (ముందు వెట్టుకొనబోవును, కాంతం చిరునవ్వుతో వారించి వెళ్ళును)

హః లోకానికి తెల్పినట్లంటేమాట కన్యయం చేస్తూ చేస్తూ నాగుంప తెగిపోయింది. బ్రహ్మ బేధ్యమైన మన మంత్రాన్ని యీ మానవ మృగాలేమి తెలుసకోగలవు. మూలమన్న యీ మాప్సానిక ముండను, ముసడాడేసి ముందుదో

వకు లాగేసరికి, నాతాత ముత్తాతలంతా చాసోహవ న్నారు ... కాని ఈసంగతి మా ఫక్టీరకు తెలిసిందంటే పడికట్టురాయి పడుతుంది ... అవును మా ఫైల్ లావునుల 'సహాయ' కూడ అవసరం. కనుక అచ్చమ్మ వెండ్రిలో బుచ్చమ్మ శోభనం అని చెప్పక టూకీగా కథాసంగ్రహం సాయిస్తాను. గడచి గట్టె క్కిన తర్వాత మా బాతా డాడా గాళ్ళకు ఉత్తర దక్షిణ ధృవాలకు దవాణాజేళానంటే మనకీ బహుకృత వేషాలగ్రహం వదలి బృహస్పతి వడికొండింటికి పట్టయిస్తాడు. అవైన కాంతంతో మనకబ్బే బండారంకాస్తా భగ్గుమనిపించి అవిడను అంతరిక్షానికర్పించి, మళయాళభగవతిని పూజించి మరోనుగువ మీద మంత్రతాక్షతలు చల్లుదాం. దీనికోడమాఖర్చు. ఇలాటి వాళ్ళైతనుందికి చరమగీతాలు చదివాను.

తేగీ|| కట్టలేకున్న గొల్లనిఁ గొట్టెకఱచు;
మెత్తగాఁబోవఁజూచిన. మొత్తుచుందు;
నేతిబీరల కాణాచి, నేస్తమిచట
ధర్మ పన్నాఁకియ్యది తఱియఁగాదు

(శర్మ, శాస్త్రి, సీసాలతో ప్రవేశం)

స్వా:- Follow Friends (సీసాలాక్కుని) అనుపానము లేని బౌద్ధ మేమిటోయి అబ్బాయిల్లారా.

శర్మ:- ఏంజేసేదిసార్, మటన్ మార్కెట్టులో మందున్నారని మనం వెళ్ళడం బాగుండదని శాస్త్రి మారాంజేసి నన్ను లాక్కొచ్చాడు.

స్వా:- What Sastri అలాగైతే సురా మహాశక్తి నేవకు సుతలాం పనికిరావు. (తాగును)

శా:- అలాకాదుసార్ చేతుల్లో బాటిల్సు పట్టుకునిపైగా మార్కెట్టుకు వెళితే మన జంటిలో మన్ లక్షణాకు భంగపానుకున్నాను "ఎక్స్ట్రాజ్ మి"

శర్మ:- సప్తకట్ట సర్వన్నా! ఇన్నాశ్శనుండి మా ఆదర్శంలో ఈ చల్లని
తల్లి సేవజేస్తుకూడ ఆదేవికుండే విశ్వవ్యాపక నిరతి తెల్పుకో
లేకపోయావు. నీ అణాకానీబుర్రకే మొక్కాలి. చెప్తాను.

సీ॥ బ్రాందీ మహాదేవి నాందియయ్యెను నవ్య
నాగరికుల జగన్నాటకమున
బ్రాంది దేవీకృపన్ బడయుటచే ఘనుల్
నిబ్బరంబుగనుందు క్లబ్బులందు
బ్రాందీదయన్ పెద్ద పాటకులేగాక
నటకావతంసులైనారు జగతి
బ్రాందీ ప్రసన్నతక బడసిరి పీడల్లు
గొప్పవేరును డబ్బు కోర్టులందు

గీ॥ అన్నిరోగాలకిది పరమావధంబు
పిటికిపందల కియ్యది కఱకుక త్రి
బుద్ధి మాంద్యంబునకు యిది ప్రొద్దుపొడుపు
యీ మహాలోకమునకిదే, ఇంటివేల్పు.

శాస్త్రి:- వహ్య వహ్య అందుకే తెల్లవాడు బ్రాందిచుక్క వేయ
కుండా బయటకాలెట్టడు.

స్వా:- సచేగాని ఇంకెన్నాల్లీ పాడుమతబ్రతుకీపూల్లో

శర్మ:- నాక్కూడ ఈ వెధవవిలేజిలో వుండటం విసుగ్గానేవుంది

శా:- అందుకనే సంసారులు తిరిగి చెడతారు మనబోటి సన్నాసులు
తిరగక చెడతారన్నాడు పూర్వమో పెద్దమనిషి

స్వా:- That is right మనబోటి ఆత్మ సన్యాసులం చాలానాళ్లు ఒక
చోటనే టికానావేశామంటే ఆకాస్త బండ్లారం బయటపడు
తుంది.

శర్మ:- అయితే ఎన్నడు గవాళంకడుదాం

స్వా:- ఎప్పుడైనా వెళ్ళుచు కాని మన భోగట్టా తెర్చి బేరీజుచేస్తే
బేలెచ్చు బంకిగ్గిరంత సున్నయింది.

శా:- అయితే భూత్యా లేమిగిట్టికుండా ఎలా నియంతుడేంటం.

స్వా:- అందుకే మన మొక మహా త్తర శాస్త్రం వాగించాల్సివుంది.

శర్మ:- What and how పునఃపరిచింసి స్వామి

స్వా:- మనక్కానల్సింది దివ్యేకమం;

శా:- Yes sir అంతకంటే కావల్సింది నామలోకంలో

స్వా:- ఈ రాతే క్షణమే చంద్రబాసకొచ్చిందో బాకి బయట వ్యాధున్న మాట.

శర్మ:- Very good కాని ఈ లోకంలో ముఖంకాదు.

శా:- ఔను ఈ లోకంలో జనించాడులేవు అన్నా శరణంనాథి అన్నా అర్థశాస్త్రంలో

స్వా:- అలా ఈ రాతే చాటివేసి లోకం వర్ణనగించాడత ఇక్కడ నుంచి బిచ్చానాపిస్తాం.

శర్మ:- సంగతి సందర్భాన్ని మీ కనకత మేగా

శా:- వారికి తెలియని ప్రపంచమందా

స్వా:- అవినూట

శర్మ:- ఏమో వేదంలో మొదట బ్రహ్మకున్న భూకాదుగదా?

శా:- (నవ్వుతూ) భూకాదు లేదు అది బ్రహ్మ తో నా బంగళా

స్వా:- (మురించి) నీమీదా బ్రహ్మ! చంద్రబాసకొచ్చి వచ్చి మతిపోతోంది మీ మోహాన్నిన్న సంతకీతలకు నేకం వేస్తాను మీం ద్రం.

శర్మ:- ప్రమోదించిపోయింది గాబుకాబోక బిచ్చామేర్పాటు చేమికాదు

శా:- అంతే! ఇకను మీరు పునీనోట్లోకి చూడక న్నాడకే

స్వా:- అవదెబ్బ! అంజనేయలంది నూటన్నా కెనా

శర్మ:- మీరు తెలియ! చేసిన అర్థమిక్కో భూమి అంజనేయ మీ మాకు బహుమతి.

స్వా:- అయితే తగిన ప్రయత్నంలో ఉండాలి.

మొదటిదండం మా

చతుర్థాంకం—రెండవరంగం

(శ్రీనల్లభుని పడకగది- మంచంపై కూర్చుండును.)

అహ! ఏమిది. యీ రోజు నామనస్సేమో డోళాంధోళనంగా వుండే. కారణమేముందొచ్చు ... అవును నాబోటి నిర్భాగ్యుని మనస్సెలా ఆనందంగా ఉంటుంది.

నీ! బిడ్డలకైనను బిడ్డలైన వయసునఁ
బెండ్లమాడటనేమి ప్రియముఁదక్క-
పసినాడె తలించిఁ బాసినతమ్మునిఁ
బెంచినందులకేమి మంచితక్క-!
అతుల సందపలు నా యశజన్మనకుగాను
కూర్చినందులకేమి కూర్చితక్క-
వలనంబునకు నిల వరయశస్సంపదల
గణించినందు కే శునతక్క-

గీ! సర్వభిక్షకుల నాశంబు సంతరించె
మొండినెట్లునె నిలచితి పుకమయందు
ఏవిధావను సంతోషమెఱుంగనైతి
బ్రతుకగా నొన! యిట్లుల ఫలముదక్కి-

దైనమా యిప్పుడు నాకేందోవ. దేశదేశములు తిరిగి అనేక ధనివ్యయంతో అసాధారణ కష్ట పరంపరలకులోనై బ్రతిమాలి భంగ పడి ఆతని యిచ్చానునర్తినై నా ప్రమాదునెట్లో గృహోన్ముఖుని జేసుకోగలిగాను. కాని ప్రయోజనం. వాడనివాపితుడై పుండటం నాకెంతో దుర్మరంగా వుంది. వాని మనస్సును సంసారంపై మర గాతని లక్ష్యంబంధమైన వాతావరణాన్ని కూడ కల్పించిచూచాను కాని ఏమూరం చలించినట్లు కనబడదు. ఇకమా ఆవిడనిషయం చూచి మనో అధ్వాన్నంగావుంది. నేనావిడ అభీష్టాలు తీర్చడమే తప్ప నా కావ్యాయనంగా తిరిగేదేమీలేదు. నైపెచ్చు నేనంటే

నిర్లక్ష్యభావం. ఇన్ని సహించినా ఇంక పిల్లల సహకరికే ఆశలేదు.
(యోజించి) నా ప్రమోద కుమారునకంతో మంది గొప్పవంశీకులు
కన్యాదానం చేస్తామంటున్నారు. నేనేంటేనీది. ఏమైనాగాని. ఇప్పుడు
మంచి ప్రశాంతంగావుంది. మళ్ళీ నా చేత నైనంతవరకు సంజాయిషీ
చేసిచూస్తాను. (ప్రమోదును పిలువ ప్రమోద్ వచ్చును)

ప్ర:- ఏంటన్నయ్యా

శ్రీ:- కూర్చో బాబూ నాకేరోజేంటో దిగులుగావుంది నిద్రారావటం
లేదు.

ప్ర:- అంత విభ్రమకారణమేంటి

శ్రీ:- నాకంతా విభ్రమకారణమే కాండేముంది

ప్ర:- మీ మనశ్శాంతికొరకే సర్వసంగపరిత్యాగంజేసిన నేనుకూడ
ఇంట్లోనేవుండిపోతినిగదా.

శ్రీ:- (దుఃఖముతో) నిశ్చయమే కాని నిన్ను చూస్తున్న కొద్దీ దుఃఖ
భావనగావుంది. చూడకుండావుంటే అంతకన్నా

ప్ర:- అలా దుఃఖపడతారెందుకన్నయ్యా! పెద్దవారు మీరే దుఃఖిస్తే
నాబోటివాళ్ళగుండె చెదిరిచావాల్సిందే.

శ్రీ:- ఏద్యక మరేంచేయమంటావు. మనవంశం మనతోనే తుడ
ముట్టాల్సిందేగా..

ప్ర:- అలా అనకండి నాసంగతిచేరు మీసంగతిచేరు

శ్రీ:- మన ఇద్దరిసంగతి వకటే యీ జన్మలో నాకు సంతానప్రాప్తి
వుంటేగా

ప్ర:- నిరాశపడతారెందుకు

శ్రీ:- నావిషయంలో నాకు చాలా దినముల్లకితమే నిరాశకల్గింది
కాని నీవైన్నే ఆశలన్నీ నిల్చాను.

ప్ర:- నావైనే నాకాశ లేనప్పుడు మీ ఆశకూడ నావైనే నిల్చకండి.

శ్రీ:- సరి నేనేంటేయగలను. నీవు సాచింతవాడవైనావు నీకు డైలి
యనిదేముంది వైగా నీకుచెప్పే సమర్థతా నాకులేను.

ప్ర:- అలాఅనకండి నేనెంత పెద్దవాణ్ణయినా మీకంటే చిన్నవాణ్ణి నాకు మీరెప్పుడైనా చెప్పగలుగుతారు.

శ్రీ:- చెప్పగలిగితేమాత్రం వినేవాళ్ళున్నప్పుడుగదా ప్రయోజనం.

ప్ర:- ప్రయోజనం లేకేం చెప్పండి.

శ్రీ:- నీకు తెలియం దేయన్నది. యావ్వనుడవు. చాలినంత ఆస్తి.....

ప్ర:- మీ భావం నాకు గ్రాహ్యమయింది. ఆ విషయాలన్నీ నిజమే కాని యీ నిర్భాగ్యునికి ప్రాప్తి లేనప్పుడు మీ కేం చేస్తారు.

శ్రీ:- అవకాశాలున్నప్పుడు ప్రాప్తి అనడంలో అర్థం లేదు.

ప్ర:- నా అంతరాత్మ అంగీకరించనప్పుడు నే నేం జేసేది.

శ్రీ:- నీవు పరమార్థి వని నాకు తెలియందికాదు. కనుక నీకు కావల్సిందల్లా ముక్తిపథమే అనుకుంటాను.

ప్ర:- అవును. అంతే.

శ్రీ:- అయితే వేదవేదాంగపారంగతులైన ముముక్షువు లేమన్నారో విన్నావా.

గీ. శక్తియుక్తుడు పరమార్థముక్తికొఱకు
వనమునక ముక్కుమూయగఁ జనఁ జెవందు,
ఆంలుబిడ్డలనెనరణాంబురాశి,
నీటిఁ గల తామరాకుఁగా నెగడవలయు.

కాబట్టి రాజయోగమే మోక్షకామికి పుత్తమపథం.

శ్రీ:- ఇవన్నీ నేను కాదనను. కాలి హృదయం లేని జీవచ్ఛవాన్ని. నే నెంత సమర్థుడను కా ననుకుంటా. శ్రమించండి....
అన్నయ్యా, మీ మాటల కెదురాడటం పుథయత్రా దుకిఖ శారణ మాతుంది. కాబట్టి నేను వెళ్తుతా. చాలా రాతయింది. మనస్సు కుదగుబరచుకొని పడుకోండి. (వెళ్ళుతూ)

గీ. వశ్యరం బగు సంసారనాటకమున
కేక లేకంబు లేకయే కేలబడిన

పెన్నిధి? వీడునే? ఎట్టి జేల యైన;
యోగి భోగి కాగోరిన యోగ్య మగునె ?

(వెళ్లును)

శ్రీ:- (నిట్టూర్పువిడచి) వీనితో కాష్టవాదం జేయటం నిష్ప్రయోజనం... .. బహుశః తాను వలచిన పిల్లను పోగొట్టుకొన్నందుకు వీనికి సంసారంపై మమత పోయిందొచ్చు. సరి. అన్ని అమాయకతలకు వప్పుకొని కాపురం పెట్టిదామన్నా ఆ పిల్ల ఆచూకీ ఏమీ తెలిసిందిగాదు. వీకి మనోనైకల్యం చూస్తే ఆవిడ దొరికి నాచేపట్టి నా కనుమానమే. హా దైవమా! ఇందరిమధ్య నన్నొక పిచ్చివాణ్ణి చేశావు. ఇక నీ యిష్టం, నా ప్రాప్తం.

ఉ. ఒక్కడు సంతకు గోరి మరియొక్కడు బిడ్డలు యొక్కగాఁ, బలుఁ
డొక్కడు నాతికై ముసలి యొక్కడు భార్యలపోరుచేత; నిం
కొక్కడు తిండికై పిసినియొక్కడు డమేయ ధనంబు గావఁగాఁ
నిక్కరణిన్ జగంబు మది నేడ్చుట నీకు ముఁదంబె ? ఈశ్వరా.
(మేను వాల్కును)

(ముగ్గురు చోరులు ముసుగులతో ప్రవేశం)

1 వ - (రెండవవానితో) ఇదిగో నీ వా చాయన నెల్లి వీమైనా విలువైన వస్తువులు లభిస్తవేమో వెదకు. (సైగచేయును) మూడవవానితో) నీవు నలువైపుల కావలా కాస్తూవుండు. నేను అతని మొలలో వున్న ఇనప్పైతై తాళపుచెవులు తిన్నగా లాగేస్తాను. (అని శ్రీవల్లభుని సమీపించి బాకుతో పొడవగా అతను ప్రమోద అని కేక వేసి స్మృతి తప్పను.)

శర్మ:- బాబో ఎంత పని జేశావే, నాకు కంపమెత్తుతుంది.

శా:- నా కాళ్ళు వణకుతున్నవి. ఏం జేసేది ?

స్వా:- వెరినాగన్నలు నే నేం జేసేది? కీన్ తీసేవరకు మేల్కొని నా చేతిని గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. గత్యంతరం లేక యీ పని జేయాలొచ్చింది, భయ మెందుకు ?

శర్మ:- సరి జరిగిందేదో జరిగింది. ఇప్పటికైనా పలాయనం సాగిస్తే కీడులో మేలాతుంది, జల్దీ,

స్వా:- నో, నో. అదెప్పటికైనా మోసం. మీ రర్జంటుగా పోలీసులను పిట్టుకురండి, నే నంతా చక్రం తిప్పేస్తా.

(ముగ్గురు వెళ్ళుదురు)

(ప్రమోద్ ప్రవేశము)

హా, అయ్యో, అయ్యో, యిదేమిటి కలగంటున్నానా! అన్నయ్యా, అన్నయ్యా (పైనబడబోయి బాకును జూచి నిర్విణ్ణుడై మెల్లగా బాకును లాగి ప్రక్కన కూర్చుని) (ఏడుస్తూ)

అన్నా, నీ విచారములన్నీ వదలించుకొంటివా. నీవు పెట్టిన గిర దాటను. నన్ను నమ్మి ఒకసారి నాపైపు చూడవా. నీ తమ్మాని వదలివెళ్ళుదువా? ఆ మాటాడవా? నాపై కోపం వచ్చిందా? క్షమించవా?

ఉ. అన్నా న న్విడిపోయితే! సతము నా కానందమున్ గూర్చుగాఁ
నెన్నో యిక్కటులన్ సహించినను ని న్నేమారితోగాన, నీ
విన్నాణంపుదయార్ద్రదృక్కులను న స్వీక్షించి మన్నింపుమా!
నన్నున్ బోలిన సర్వశూన్యహృదయుల్ నాశంబుగా రేలకో.

(కోపంతో) ఎవడురా నా అన్నను పొడిచింది నిలు, నీ డొక్కలో నిద్రపోతాను. ని విడి బాకుకు చవిజూపి నా అన్నగారిపాదాల కర్చిస్తాను. మొగవాడవైతే నిలు. ఛీ దొంగ. (పరుగెత్తబోగా కాంత ఎదురై)

కాం:- ఏం ప్రమోద్, ఇంత ఆర్భాటంచేస్తూ పరుగెత్తుతున్నావు? ఈ అర్థరాత్రివేళ. (ప్రమోద్ మాట్లాడక శ్రీవల్లభునివద్దకు వెళ్ళి చతికిలబడును.)

కాం:- (దృశ్యం చూచి) అయ్యో, బాబో, హత్య, హత్య. (తల కొట్టుకుంటూ) నా దీపా న్నాల్పేళాలో బాబూ, నా కెవరు దిక్కు చేల్చిడా. నా జేపు క్షైత్తుకుపోయారు.

స్వా:- ((వవేళించి, ఆదుర్దాతో)) ఏం జరిగింది? దేం జరిగింది? దమ్మాయి.

కాం:- ఇంకేముంది స్వామీ, నా ఆశలన్నీ ఆరిపోయినాయి. (శ్రీవల్లభుని జూపును.)

స్వా:- అహా, ఎంత మోసం లేక ద్రోహమనికూడ చెప్పనచ్చును. ఎంత ధర్మవిరుద్ధమైన కార్యం జరిగింది. పాపం ధర్మప్రభువు. (కాంతంతో) అమ్మాయి, చచ్చినవారిని శోకించి సాధించగలరా. కర్మానుభవం అనుభవించక ఎంతటివారికిని తప్పదు. భగవత్సంకల్పమునకు వన మెన్నటికిని బాధ్యులము కాము. ఊరడిల్లుము. మానవదేహములు బుద్ధుడప్రాయములు.

(పోలీసులు ప్రవేశింతురు)

పో:- మర్డర్, మర్డర్ (పరిశీలించును)

స్వా:- ముర్డర్ గాదండీ మహాశుభావా. హలాల్ చేసినారు. పరిభాషలో దీన్ని హత్యనికూడ అనెడరు.

పో:- (తీక్షణంగా) ముర్డర్ అనలేదయ్యా మర్డర్ అన్నాను. నీకు చెవులు లేవు.

శర్మ:- ఏకనచర ప్రయోగం చేస్తున్నారే. మా గురువుగారిని. మరియూద కాదనుకంటాను మీబోటివారికి.... ..

పో:- కామూన్. నెరవవాగుమా మీరూమా.

స్వా:- వారి కంతమాత్రం తెలియదా? మంచి ధర్మశీలు రని విన్నాను.

పో:- అగంక్షి. పొడిచేటప్పుడు ఎవరైన చూచారా?

స్వా:- మేము చూడలేకపోయితిమి. కాని యీ యమ చూచినట్.

పో:- ఏమమ్మా నీవు చూచావా? ఎవరు పొడిచారు?

కాం:- చూచారు బాబుగారు. ((ప్రమోద్ ను చూపి)) అయ్యే.

పో:- ఇతనే యని ఎలా రుజువుచేయగలవు?

స్వా:- ఇంకెవరు బరిమార్చెదరు. శ్రీవల్లభుడు ధర్మమూర్తి.

పో:- వటప్. నిన్నుడుగలేదు.

స్వా:- చిత్తం.

కాం:- మావారు కాంతం అని కేకవేసేసరికి నే పరుగెత్తుకొచ్చా.
చూద్దానుక్కదా, ఇంకేముంది, యీ మహానుభావుడు వంగి తన
బాకును లాగుతున్నాడు.

పో:- పొడిచినవాడు మిమ్ము చూడటంతోనే వరారీకాలేదే ?

కాం:- పారిపోకముందే నేను వచ్చాను.

పో:- అయితే?

స్వా:- పారిపోయినచో హంతకు డినెడ రని ఆతని భయము,

పో:- సైలెన్సు. నిన్నడుగలేదు. [కాంతంతో] చెప్పవమ్మా.

కాం:- అంతే బాబూ, బ్రహ్మచారులగు చెప్పిందే నిజం.

పో:- సరికాని యీ గడ్డంసాము బెలా వచ్చాడు ?

కాం:- నాకు భయంకలిగి గొల్లుమనేసరికి వచ్చాడు.

పో:- నాకొరకు మనుషుల నెవరు పంపించారు ?

స్వా:- మేము పంపియుంటిమి.

పో:- అమ్మగారు అరచేవరకు నీవు ఎక్కడ ఉన్నావయ్యా ?

స్వా:- మేము పూజామందిరములో నుంటిమి.

పో:- నాకై వచ్చినవా రెవరు ?

స్వా:- మా ప్రియశిష్యులు.

పో:- అప్పుడు వాళ్ళెక్కడ వున్నారు ?

స్వా:- మాయొద్దనే యుండిరి.

పో:- అంతా వకసారే వచ్చారా ?

స్వా:- మేము పరుగెత్తి వచ్చుచుండగా వారు నన్ననుసరించిరి.

పో:- మే మంటా వెంతయిందయ్యా ?

శర్మ:- వాకు సాక్షాదవతులు. సిద్ధులు, సామ్యులు, గంధర్వులు.

పో:- అంతే.

స్వా:- “నా” అని మాట మా కీకమునకు లాఘవము.

పో:- (నవ్వి) నీవు వచ్చేవర కేం జేస్తున్నాను ప్రమోద్ ?

స్వా:- ఇంకనూ పలాయనమయ్యే యత్నంలో ఉండెను.

పో:- నీవేమైనా అడ్డగించావా?

స్వా:- మమ్ము చూడగానే కాలు కదల్చలేక వణకుచుండెను. మే
కుంతైనా యోగబలము కలవారము.

పో:- [ప్రమోద్ తో] నీ పేరు?

ప్ర:- ప్రమోదకుమారు డంటారు.

పో:- నీవే హత్యచేశావా?

ప్ర:- నా కేమీ తెలియదు.

కా:- అబ్బో, ఎంత నాలిముచ్చు.

స్వా:- మరి ఏమనును. కలిమాయ, ధర్మ దేవత దారి తప్పినది

పో:- నీ వలా అనడం అనవసరమమ్మా.

కా:- (ఏడుస్తూ) అయ్యో దేవుడా, నాకే అనవసరమట. నా దే
వుణ్ణి ఎత్తుకుపోశూవుంటె.

స్వా:- అమ్మాయీ! గతజలసేతుబంధనమేల. మనస్సు కుదుటబరచు
కొనుము. భయపడకుము.

శర్మ:- ఔను తల్లీ. కావల్సిందేమో వింది. ధైర్యం తెచ్చుకోండి.

కా:- విధివ్రాత నెవరు తప్పించుకొనగలరు?

పో:- ఉన్. చాదస్తపుబావనాశ్శంతా జమయిరారు. అలికి పవేశా
రంటే అవతలికి గెంటివేస్తా. కబ్దార్. (ప్రమోద్ తో) నీ
విక్కడి కెలా రాగలిగావు?

ప్ర:- నేను ప్రక్కగదిలోనే పడుకున్నాను. ఏదో బుక్క చదువు
కుంటూ. ప్రమోద్ అనే కేక వినబడగానే వచ్చేశాను.

పో:- వచ్చేవరకు ఏం జరిగింది?

ప్ర:- నా బ్రదర్ మూల్గుతున్నాడు. ఎవరో పరుక్తైనచప్పుడు
మాత్రం వినవడ్డది.

పో:- నీవు పెంబడించకుండా ఎలా పూరుకోగలిగావు ?

ప్ర:- బాకు నా అన్నగారిప్రక్కలో గుచ్చుకొనివుండడంవల్ల అది లాగివేయకుండా వుండలేకపోయాను. అదిగాక ఆ దృశ్యం చూచేసరకు కలిగిన భయదుఃఖాలవల్ల అక్కడే కూల బడ్డాను.

కాం:- అయ్యో, పిల్లాడెల్లా లేనివాళ్ళం ఏం కట్టుకుపోతామని చంపాల్సిచ్చింది నా దేవుణ్ణి.

పో:- నీ పేరేమమ్మా ?

కాం:- నా పేరు కాంతమండీ బాబూ.

పో:- నీ భర్తతో ప్రమోదు కేమైన తగాదావుందా ?

కాం:- ఉన్నది బాబూ లేకేం. ఇత నొక మాలపిల్లను యెత్తుకొచ్చి యింట్లో వుంటానంటే దానికి మావా రొప్పుకొనలేదు. దాని పై మద్రాసులో కాపురంపెట్టాడు. అవిడకాస్తా లేచిపోయిందట. అంతటితో యింటి కొచ్చాడు. కులభ్రష్టుడైనాడని అన్నగారు కోప్పడి యితన్ని ప్రత్యేకగదిలో వుంచారు. రోజూ తగాదా పెట్టుకొనేవా డిట. నా భర్త కీ లోకంలో ఎవరితోనూ విరోధం లేదు. ధర్మదేవునిలాంటివాడు. ఈ స్వామి వారికన్నీ తెలుసు.

పో:- నీ కన్నీ ఎలా తెలుసునయ్యా స్వామి.

స్వా:- మాకన్నీ అవగాహనమే. ఏలననగా మేము మతాధిపతులము. ధర్మ వేత్తలము. కాబట్టి సాంఘికసమస్యలన్నియు మావద్దనే పరిష్కరింపబడుచుండును.

పో:- ప్రమోదకుమార్! నీవే మిర్డర్ చేసినట్లుగా రుజువైంది. దీనికి నీ సమాధాన మేమి ?

ప్ర:- (వ్రేలిగా) నా కెల్లయినా సమాధానమే. నా కావంతకూడ విచారం లేదు. అన్నగారి హత్యావిచారంతప్ప.

పో:- (కాలిపెట్టెతో ప్రమోదను చూపుతూ) యీతన్ని అరెస్టు చేయుము.

(జవాన్ ప్రమోద్ ను బంధించి తీసుకొనిపోవుచుండ)

ప్ర:-

ఉ:- ఓ సకలాంతరంగ ! మదిమాండ్లుట నా కెఱిగించిందే! న
 నే సకలం బటంచుఁ జేద నెంచిన యట్టి మదగ్రజాంతమున్
 గాసిల నాదు కన్నులకుఁ గానఁగ జేసితి వంతె కాదు, నక
 దోసిగ జేసితి, జనుమ దొంగలబోనుకు వీతరాని.

(వెళ్లును)

పో:- ఏమమ్మా మీకు కా రుండా ?

కాం:- ఎందుకు బాబూ

పో:- మీవారిని హాస్పిటల్ కు తీసుకువెళ్ళడానికి.

స్వా:- శవం అవనిత మగునుకదా !

పో:- చచ్చా డని ఎలా తెలుసు నీకు. స్పృహతప్పకూడదా ?

కాం:- (ఏమన్నా) ఇంకెక్కడి బ్రతకడం బాబూ.

స్వా:- అవును, వారు గొప్ప వంశీకులు. చక్కగా శాస్త్రాంశంగా
 దహనక్రియలు... ..

పో:- నోరుమూయి. చచ్చినా పోస్టుమార్టం తప్పదు. (శర్మతో)
 కారుడ్రైవరును పిలవ్వయ్యా ఆర్డరుగా.

(తెరవాలును.)

చతుర్థాంకము సమాప్తి.

క. ల్యా. పి.

పంచనాంకము

మొదటి రంగం

భిక్షకుడు, మూలపుడు, విధివాడు)

పాట (అంతా కనుక లోకులు) మారిరి)

లోకులకు, యీ లోకము, అధిపతి, ముఖ్యులు

దేవతాభిమానుల భూమి - బాకాశోధన మయ్యెగా.

భర్త దేవత దాంతమైన - దుర్మదాంధుల ఛాటికి

మర్మ మెరుగర సోదరా - మర్మ మియ్యది కాటికి

(దే)

అంటరానీతనమున - యాత్మయందే కాసరా

అన్య లాశ్రయమందగానే - అంటుమాయ మదేలరా.

(దే)

భిక్ష - అయ్యో ఒక్కరైనా, భిచ్చమేసేవారు లేరే. హాదైనమా
మా కేం దిక్కు? మా మొర విసేవారీ లోకంలో లేరా?
కలిమి లేనివాళ్ళు, అంటరానివాళ్ళు, నీ ప్రపంచంలో కావే
లేదా? ఎంత నీచము! మానవశరీరానికే అంటున్నప్పుడు
ఒక అంటు లేని వస్తువేదీ? ఇలాటి అత్తాచారాలను
స్మరించిన పెద్దలుమా, తంతునుష్టులు కారా? పెద్దల కత్తు
లకు రెండు వేపులా పరు నుండును, ద్రోహం.

సీ, పెద్దల మనవాడు సీనాశితనమున

అన్నదమ్ముల మాస్తి నపహరింతు

పెద్దలు సేవీంతు పెద్దసారాయిల

గొద్దివారికే నది రది యండు

పెద్దల కామంబు బెదరకు వరుసకు

మోటుమనుమును జూచి మోరుచుండు

పెద్దలు భుజియింతు పెరవారలను గూడి
తోడివారిని ముట్టించిన మర్దుడు

గీ॥ పెద్దలనువారి చరిత్రలు పేరుకొనంగ
నాదిశేషునికైనను యలవికాదు
పిలుదులను జూచి వేతురు పీటలకట !
యిట్టి లోకాన మముబోంట్ల కెవరు దిక్కు ?

అయ్యో మూడు రోజులు అన్నం లేక తెలివిదప్పి పడిపోయిన
యీ పిల్లవాణ్ణి ఎట్లో పోషించుకుందాం అనుకున్నాను కాని
అబ్బా! యిత గంజైనా పోయి లేకపోతివా దైవమా.

మాధు:- (ఏడుస్తూ) అబ్బా ఆకలేస్తూవుంది. నడవ లేను. నా అక్కను
ఎప్పుడు చూపిస్తాను.

బి:- ఏద్యకు తండ్రీ. ఇప్పుడే అన్నం పెట్టిస్తా. మీ అక్కకొరకే
వెళ్తున్నాంకదా... ..కలిసి లేములు కావడికుండలు. ఏనాటి
కైనా శుభదినాలు రాకపోవు. నెచ్చుదాం చా.

—; పాట :—

ఎవరి కెవరు లేలో మాధా స్వాగ్ధమయ మీ జగము
తోడిపోనవులనొస మెయరు తచ్చపుపసలను జేయుచుండగు
అన్నిట తామే యభివల మందురు కన్నులైకా యిది తగదన్నా ||స్వార్థ||

రెండవ రంగం

(హాస్పిటల్ లో మంచంపై శ్రీవల్లభుడు, కల్యాణి నర్సువేషములో)
నర్సు:-

ఉ. నాదు, మనోవిభంకు బహునర్మిలి పత్నిగ నన్ గ్రహించి దా
యాదుల శ్రీలనోడెను మదర్పితరాగసుధాసుర స్త్రీమై,
నా దురదృష్టమే మనుదు నక విడె, నా ప్రభుఁ గాంచుభాగ్యమే
లే దన గుండె నీ రగు, కులీ నని యెంచడో; కాచగలుచో.

హా! ప్రభూ! నా మొరాలకించేవా రెవరు? తండ్రినమానులైన
డాక్టర్ గారు నా భర్తకై దేశమంతా వెడకించారు. కాని
లాభం లేకపోయింది. ఇంకా ప్రయత్నం సాగిస్తా నని గడుపు
పెట్టారు. నాతో ఉన్న ఆసే నన్ను లాక్కోహపుంది....
నా ముద్దులతల్లిగారు అన్నాహారా లేక (ఏడుసూ) ఎక్కడ
ప్రకృతిలో లీనమైపోయాడో. జాడ యేమీ లేదు. అయ్యో
దేవుడా! లోకంతో పాటు నీకుకూడ పక్షపాతబుద్ధి కల్గిందా.
(కండ్లు మూయును)

(తెరలో మాధవుడు 'లోభులకు' అను పాట పాడును.)

నర్మ:- (విభ్రాంతిలో) ఆ! ఆజేమి, నా తమ్ముని కంఠధ్వని వినబడు
తుండే. (వినుట సభిసయించి) తప్పక నా తమ్ముడే. (మాధ
వుడు ముందున్నెడులో మళ్ళీ పాటపాడును. కల్యాణి ముందుకు
నడచి మాధవుని చూచి) మాధవా (అనగానే మాధవుడు
అక్కా అనును. ఇద్దరు కౌగలించుకొందురు.)

నర్మ:- మాధవా, ఇదేమి ఆకారము! (ఏడుసూ) నావల్ల నీ కెన్ని
కష్టాలు వచ్చాయోరా బాబూ. అలసిపట్టుగా వున్నావు.
ఊర్పుందువుగానిరా. (కుర్చీలో కూర్చో బెట్టును)

మాధ:- (ఏడుస్తూ) ఇన్నాళ్ళదాకా ఎక్కడ ఉన్నా వక్కా?

నర్మ:- ఏడ్వకు నాయనా, ఇగంతా మనస్ పారబం. తర్వాత నింపాదిగా
మాట్లాడుకుందాం. ముందీ పండ్లు తిను. (పండ్లు యిచ్చును)

రోగి:- (ప్రార్థనా కలవరించును) ప్రమోద్... ..

నర్మ:- (ఆశ్చర్యంతో) ఆ! యిదేమి? ఈ వ్యక్తి ఎవరు? నా భర్తవే
రుచ్చరించుచున్నాడే! ఈమనకు వారితో ఏమైన సంబంధ
ముంకవచ్చునా, లేక కలగంటున్నానా! (యోజించి) కాదు
నిజమే.

గీ|| అద్భుత మెటుకు నా నాథునామాక్షరములు
కౌగలించెను నేను నా కర్ణయుగము

[illegible]

“మోక్ష-అశ్క-యూ మంగళో పుష్కన్న దేవ రే ?”

సర్వ - నాకు తెలియదు. ఇదంతా ఆమె నుంచే వచ్చింది.

మాధ:-మన కం షెక్కు ఉన్నాడే?

వర్షాధిక్యము వల్ల వుండి ఎంతో వనరు తెలియలేదు.

రోగి: (హృదయం ప్రమోదించి కలకరించును)

మాధ్యమమునకుఁ బావయి పిమ్మన్నాడు. ఆయి నన్నడిగితే బావ

జాడ తెలుసుందేమో అక్కా.

సర్దు:- రోగి తిమ్మ-నల్లలో ఉన్నాడు. పుకరి పే పోలి -యెక్కు-పా

తొందరపడి తుంది జబ్బు అయినా వనంచంపా ఎంతమందినీ కుం

ఒకే క్షణంలో! (అవ్వ చివించి) అంత అవ్వ వూరూ! నా వూర

యాని కేదో, ఎన్నాళ్ళనుంచి మొదలుగని, అదోతీసు, అందోళన

కళాగురుండే (1958) మావారి కోరికగా గుర్తించబడినది.

వారు. ఈయన్ని చూచి నా ముందుకు వచ్చి వలె జరిగి వచ్చింది.

సరి, ఏమొనగాలి డా. ర్ బి.బు వణిఁచుగా, పొలికన్నీ తెలి

సేత్రంబూ యమశంబూ. వాస వచ్చేటెముసూడ అయినది.

(సత్యమేవ జయతే)

డాక్టర్ (ప్రవేశించి) మోధపురి జూచి గూఢాచార్యుని వచనము

1. အသံအလင်း နှစ်ခုစလုံးကို အသံအလင်း ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

కల్యాణ:- (నంతో పంపి) వీడే నా తమ్ముడు. "నా వయస్సు నా కోరిక" అంటే...

1. జిల్లా పరిషత్ ద్వారా

డా:- ఎలా దొరికాడు? (మహాభక్తుల విశేషం)

జోల్యో-గొంట్లకేరం పాటబాగునూ, బిచ్చమెరుగూ హాస్యీబుడే ముం

దుగా వెళ్ళుతుంటే, నన్ను గుర్తించి తోడ్కొని వాను.

డా:- అయ్యో, నామం. త్వరగా పూర్తిచేసి. మంటికి 'వచ్చింది.

బట్టలు మార్చుకొని భారీ వస్త్రాలు

కల్యాః-అలానే. (లోపలికి పంపి మరల వచ్చును)

డా;- అమ్మా! యీ పేషంట్లు పెంపకేచ రెలా వుంది?

కల్యాః-నార్మల్ గానే వుంది సార్.

డా;- బాగా నిద్రవట్టిందా?

కల్యాః-పట్టింది సార్.

డా;- లేవగానే మెడిసన్ నివ్వ.

కల్యాః-మంచిది. (డాక్టర్ పోబోవ) యీన కీ డెబ్బ ఎలా తగిలింది సార్?

డా;- బాకుతో పొడిచారట.

కల్యాః-ఏ పూరండ్లీ వీరిది?

డా;- ఏదో పూరట. మన కెందు కొచ్చింది? (పోబోవ)

కల్యాః-రెండుమూడుసార్లు కలవనించాడు సార్.

డా;- ఏమని?

కల్యాః-(తల వంచికొని) మావారి పేరు?

రోగి;- ఆఁ. న్నా తమ్ము డేడీ? నా ప్ర...మో...ద్.

డా;- మీరు మాట్లాడవద్దు, ఆయానం కల్లుతుంది. (రోగివద్దకు వెళ్లి ఆనును)

కల్యాః-సావం. తమ్ముని చూడవలె నని కలవరపడుతున్నాడు. పిలిపించరాదండీ.

రోగి;- నా ప్రమోద్ ను చూడకుండావుండ లేను. నన్ను వెళ్ళనివ్వండి (లేవబోవును)

డా;- (పక్షుకోబెట్టి) తొండరివడకండి. మీ తమ్ము డిప్పుడే వస్తాడు. పడుకోండి.

(రోగి పూర్వపు చీటీ తెచ్చియుచ్చును)

కల్యాః-బాబూ! మీ రేదో నాకు తెల్పకుండా కప్పివుస్తున్నారు. మావారే ఆయివుంటాడు.

డా:- తొందరపడకమ్మాయీ. (రోగితో) మిమ్ము పొడిచిం దెవరో చెప్పగలరా?

రోగి:-మనిషిని చూచానుకాని పరిచయంలేని ముఖం.

డా:- మీ తమ్ముడైతే కాదుగదా.

రోగి:- ఆ నా తమ్ముడా...నా ప్రమోదుడా...ఎన్నటికీ కాదు.

కల్యాణి:-వారితమ్ముడని ఎవరన్నారు సార్?

డా:- కల్యాణీ, యీ ప్రమోదుడే నీ భర్త. ఇన్నాళ్ళనుండి ప్రమోదుడే నేరస్తుడనే వృద్ధేశ్వంతో, సీకు చెప్పితే బెంగవడతావని నిజం దాచాను. ఇక విచారం లేదు. నీ కష్టాలు కడలేరినట్లే.

కల్యాణి:-అయితే వా రెక్కడ వున్నారో చెప్పే నే వెళ్తా.

రోగి:-డాక్టరుగారూ యీమే ఎవరు?

డా:- ఈమె నీ తమ్ముని భార్య, కల్యాణి.

రోగి:-అయ్యో, యీ దంపతులకు నామూలంగా, వియోగదుఃఖం కలిగింది. నే జేసిన పాపమంతా అనుభవిస్తున్నాను.

డా:- రేపు రోడ్డులో మీ కేసు వాయిదా వుంది. మిమ్ము తీసుకు వస్తానని జడ్జిగారికి కబురంవుతాను. అక్కడ మీ స్నేహితు మెంటు యివ్వాలొస్తుంది.

రోగి:-మరి నా తమ్ముడే? త్వరగా పిలిపించండి.

డా:- కల్యాణీ. మీ తమ్ముడు మీ వూరెళ్ళాడు. రేపు వాయిదాకు గాని రాడు. ఓపికపట్టండి.

[తెర పడును]

నాల్గవరంగం

— జజ్జికోర్టు —

(జజ్జి, ప్రాసీక్యూటర్, స్వామి, శర్మ, శాస్త్రి, కాంతం, జవాన్)

[ప్రమోద్ బోనులో నిల్చును]

ప్రాసి:- (లేచి) యువర్ ఆనర్, 25 వ జులైమధ్య రాత్రి 2 గంటలకు శర్మ, శాస్త్రి అను యిద్దరు నా స్టేషన్ కు వచ్చి శ్రీవల్లభు జమిందార్ మర్దర్ జరిగిందని ఇన్ ఫాం చేసినందున వీరమల్లు అనే 245 కాన్ స్టేబిల్ ను వెంట నిడుకొని స్పాటుపైకి వెళ్ళితిని. వెళ్ళేసరికి కాంతంగారు, స్వామిజీ, జమిందారు మంచంకు చెరాకప్రక్క నిలబడియున్నారు. ప్రమోద్ కుమారుడు రక్త పుచేతులతో బాకును తనవద్ద పెట్టుకుని, జమిందార్ ప్రక్క లో కూర్చునివున్నాడు. నేను విషయమంతా డిటేల్స్ విచారించి ప్రమోద్ కుమారుడే నేరస్తుడని గ్రహించి, అతనిని అరెస్టుచేశాను. సో యువర్ ఆనర్. దోషికి కఠినశిక్ష విధించి యికముందు యలాంటిదురంతములు జరుగకుండా చేయగలరని ప్రార్థిస్తున్నాను.

(మరా)-హత్యాస్థలములో నేను చేసిన ఎంక్వైరీ ఫయిల్ యువర్ ఆనర్ యిదివరకే చిత్తగించారు. తిరిగి మనవిచేసుకొనుట అనుచిత మనుకుంటాను.

జజ్జి:- ప్రమోద్, నీవు నిర్దోషి వని రుజువుచేయు సాక్ష్యమేమైన వున్నదా?

ప్ర:- ఏమీ లేదు. నాకు ఆ దేవుడే సాక్ష్యం.

జజ్జి:- నీవు స్లీడర్ ను పెట్టుకోలేదా?

ప్ర:- నా కెవ్వరు అవుసరం లేదు.

జజ్జి:- మంచిది. కాని యీ దోషాగోపణవిషయంలో నీవు స్వయముగా ఖూటాడదలచావా?

ప్ర:- నే నేమీ మాట్లాడదలుచుకోలేదు.

జజ్జి:- అయితే ప్రాసిక్యూటర్ చెప్పినదంతా వచ్చుకున్నావన్నమాటే.

ప్ర:- అయ్యా అంతా వచ్చుకుంటాను. కాని హత్య చేసింది మూత్రం నేను కానని దృఢంగా చెప్పగలను.

ప్రాసి:- యువర్ ఆనర్ దోషిత్వమంతా అతని ముఖంలోనే కన్నడు తున్నది

స్వామి:- నిజం ప్రభూ. ఇక అతనిని విచారించుటకూడ అనుచితమనియే నా తలంపు.

జజ్జి:- సైలెన్సు. కాంతంగాదు! ప్రాసిక్యూటర్ చెప్పిందంతా నిజమని వచ్చుకుంటారా?

కాం:- (ఏడుస్తూ) అయ్యో దేవుడా, ఒప్పుకోక యింకేముంది ప్రభూ, అంతా కండ్లారా చూచిన సంగతే.

జజ్జి:- అయితే నీ మరదిని శిక్షించవలసినదేనా?

కాం:- ఎక్కడి మరది. నా దేవుని మింగి కూర్చున్నాడు. అతన్ని తగలేసినా పాపహరంకాదు ప్రభూ.

జజ్జి:- [నవ్వుతూ] స్వామీ! ప్రమోద్ హంతకు డని నీవు గట్టిగా చెప్పగలవా?

స్వా:- అ, దోషియే స్వయముగా తన దోషిత్వము నొప్పుకొనుచున్నప్పుడు నే జెప్పటకు సందియ మేల?

జజ్జి:- అట్లయిన ప్రమోదకుమారునకు శిక్ష తప్పదు.

స్వా:- దేవర చిత్తము. న్యాయమూర్తులకు తెలియని దేమున్నది. శిక్షాస్మృతి ననుసరించుటయే ప్రభువులకు సర్వదా శ్రేయము. (ఆగి) అయ్యా, నా దొక విన్నపము.

జజ్జి:- ఏమది చెప్పుము.

స్వా:- తన భర్త శవమును తన కప్పగించలేదని కాంతంగాతు మిక్కిలిగా దుఃఖించుచున్నారు.

జజ్జి:- శవా న్నేమి చేసుకుంటుందయ్యా స్వామీ.

స్వా:- అయ్యా, శ్రీవల్లభుడు గొప్ప పురుషార్థి. అతని శవమునకు శాస్త్రరీత్యా కర్మకాండ జరుపకుండినచో పరలోకగతు లం

డవు. పాప మీ సాధ్య భర్తవియోగదుఃఖమున ఎక్కువ కాలము జీవించు నని తోచదు.

(జజ్జి నవ్వును. అందరు ఖమ్మలయ్యెదరు. ఇంతలో డాక్టర్, శ్రీవల్లభుడు ప్రవేశం)

శ్రీవ:- [[ప్రమోద్ ను చూచి] నా ప్రమోద్ [[ప్రమోద్ చెంతకు పోబోవ, డాక్టర్ రావును.]

న:- అన్నయ్యా (ముందుకు పోబోవ జవాన్ ఆవును).

జజ్జి:- శ్రీవల్లభా, ముందు నా ప్రశ్నలకు జవాబివ్వండి.

శ్రీ:- చిత్తం.

జజ్జి:- మిమ్ము పొడిచినవారెవరో ఏమైనా చెప్పగలరా ?

శ్రీ:- ప్రభూ! నాతమ్ముడుమాత్రం కాదు. ఈ మునిముచ్చలే కావచ్చు

జజ్జి:- ఆ పొడిచినమనిషి స్త్రీయూ, పురుషుడూ ?

శ్రీ:- స్త్రీమాత్రం కాదు, పురుషుడే.

జజ్జి:- మీరు నిద్రపోవుచుండగా పొడిచాడా ?

శ్రీ:- అప్పుడే కన్ను మూశాను. మనిషి అలికిడికాగానే కన్నులు తెరిచినదిమఠంలోనే ప్రమోద్ అని నేను కేకవేయటం, నన్ను జాకుతో పొడవటం ఓకేసారి జరిగింది.

జజ్జి:- నీ తమ్మునితో నీ కేమైన విరోధ ముందా ?

శ్రీ:- రానురాను, యీ జన్మలో అల్లెన్నటికీ కాజాలదు.

జజ్జి:- ఈ విషయంలో మీ కెవరిపైననైనా అనుమానం వున్నదా ?

శ్రీ:- అయ్యో, యీ విషయమై నేను కొంత మనవిచేసుకోవలసి యున్నది.

జజ్జి:- మంచిది. చెప్పండి టూకీగా.

శ్రీ:- అయ్యో, నా తమ్ముడు నా కిష్టంలేని ఒక పిల్లతో కాపురం సాగించాడు మద్రాసులో. - దానిపై నేను దుఃఖిస్తున్నంటే, యీ దొంగగురువు నన్ను ప్రాబుర్చిస్తట్లు జేసి, ఏవిధంగా

నైనా ఆ పిల్లను వదల్చి నా తమ్ముని నా కొప్పగిస్తా నని వెళ్ళి వాళ్ళిద్దరిని చెరాకతెన్నూ జేసి, ఆ పిల్లను చెరవడుతూవుంటే యీ డాక్టరుగా రది చూచి ఆ అమ్మాయిని వాళ్ళ బారినుండి తప్పించి రక్షించారట. విరాగియై దేశాలమీద పోతూవున్న నా తమ్ముని వెదకి తెచ్చాను. నా కాయానంగా వుంది. తక్కినవిషయమంతా డాక్టరుగారు విన్నవిస్తారు.

[ప్ర:- ఆ మోసం. నా కల్యాణి కేసి? (పోబోవ జవాన్ ఆవును)

జజ్జి:- డాక్టర్, తర్వాతవిషయ మేమిటో చెప్పగలరా?

డాక్ట:-యన్. యువర్ ఆనర్. నేను ముద్రాసుకు కారులో వస్తూవుండగా, అడవిలో ఒక నోట స్త్రీ కంఠస్వని పెద్దగా వినపడటా వల్ల కా రాపి ఆ చోటికి వెళ్ళి చూతునుకదా, ఒక అమ్మాయిని యీ దుర్మార్గులు లాగుతూవున్నారు. వెంటనే నేను పిస్టల్ తో చూపి ఆవిడను వదలించి ఆవిడ చెప్పిన సంబంధానికి తీసుకు వెళ్ళేసరికి యింటికి తాళం వడివుండటంచేత ఆ మెభర్త యైన యీ ప్రమోదకుమారుని వెదకిస్తా నని పూచీయచ్చి నా పిల్లలతో పాటు యింట్లో వుంచుకొని హాస్పిటలులో నర్సుగా పనిచేయిస్తున్నాను. ఆ అమ్మాయి తమ్ముని కూడ యీ పెద్దవలే ఆగంజేశారట. నిన్ననే బిచ్చమెత్తుకుంటూ హాస్పిటలుముందుగా వెళ్లుతూవుంటే పట్టుకున్నాం. ఇదీ విషయం.

జజ్జి:- శర్మా, మీయిద్దరూ అమ్మాయిని చెరవట్టింది నిజమా?

శర్మ:- నిజం ప్రభూ! ఈ మాయకాదు మమ్మలను పురికొల్పి యీ విధంగా నాశనంజేశాడు.

జజ్జి:- ఏమి కాస్త్రీ, అంతేనా?

కాస్త్రీ:-నిజమేనండి. జమీందార్ యిల్లు దోచుకుందామని యీ మాయగురువే ఆయనను పోషించాడు.

జజ్జి:- డాక్టర్, ఆ అమ్మాయిని పిలిపిస్తారా?

డాక్ట:-యన్ సార్. (పూర్వకు సైగచేయగా కల్యాణి, మాధవులు

(ప్రవేశించుచు ఇంతలో స్వామి చల్లగా జారుతుంటే భటుడు నెట్టును.)

జజ్జి:- (కల్యాణిని చూపుతూ) ప్రమోద్, నిన్ను విడుదలచేయుటయే కాక, అదిగో నీ కల్యాణినికూడా నీ కప్పజెప్పాను. (నవ్వుతూ) నా పూచే తీరింది. ఇక నీ యిష్టం. ముందుమాత్రం యిలాంటి మహానుభావులవలలో చిక్కబోకు.

(కల్యాణి ప్రమోద్ కలుసుకొందురు. కల్యాణి ప్రమోద్ కాళ్ళ పడబోగా, ప్రమోద్ లేపును.)

కల్యాణి:- నన్ను త్రిమించరా... .. నావల్లనే మీ కిన్ని కష్టాలు.

ప్ర:- అంతా దేవుని దయ.

జజ్జి:- కాంతంగారూ, వీరంతా చెప్పింది నిజమేనా?

కాం:- (ఏడుస్తూ) అయ్యో, నేను మహాపాతకిని. ధర్మమూర్తి అయిన నా భర్తను పొడిచింది యీ మాయలమారే. దానికి కారణంమాత్రం నేనే అని చెప్పకతప్పదు. నా మరది నిర్దోషి. మూపై మహాభక్తిశ్రద్ధలు గల కాంతమూర్తి. నేనీ మాయల మారివలలో జక్కి పవిత్రపేమన్వరూపు లైన దంపతులకు వియోగం కలిగించే అవకాశ మిచ్చాను. నాలాటివాళ్ళ బ్రతుకు భూదేవి కెంతైనా భారం. ఇక నే నొక నిమిషంకూడ లోకానికి ముఖం చూపెట్టలేను. మీఅందరిక్షమాపణ కోరుతున్నాను. ఇక భగవంతునియొద్ద క్షమాపణ కోరవలసియున్నది. (బాకతో పొడుచుకొనును)

(ప్రమోద్ కల్యాణి సమీపించబోగా శ్రీవల్లభుడు వారించును)

శ్రీ:- (ప్రమోద్ నునివారిచి) ప్రమోద్, ఆ పరమభక్ష్కోసం విచారపడడం, మన అభిమానశారవాల కెంతైనా కళంకం. చిరకాలంనుండి పరితపిస్తూవున్న నా హృదయాన్ని అల్లుకొన్న ఆశాలతలు యిప్పటికి పుష్పించాయి. నిన్ను సతీసహితంగా చూడడమే నా కావలదం. ఇక నాకీ విశ్వమానవలోకంతో ఏమీ పని లేదు. ఆ పరమాత్ముని పాదరేణువు నైపోవడమే

యిక నా జీవితపరమావధి. నీ బాధ్యతలను నీవు గ్రహించి చిత్తసంస్కారం కలిగి వంశాన్ని వృద్ధరించుటయే ముందు నాత్యకు శాంతిప్రదం.

ప్ర:- అన్నయ్యా, యిప్పుడే యంత భారం నాపై వేయడం..... !

శ్రీ:- అబ్బాయీ, నీ నేనివిధంగా ఆటంకపరచినా అది నాకు దుఃఖ దాయకమే అవుతుంది.

డాక్ట:- ప్రమోద్, చివకిపోయిన నీ అన్నగారి హృదయానికి భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్యాలే సుఖదాయకములు. కాబట్టి నీ వేమీ ఆటంక పరచవద్దు. శ్రీవల్లభా శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధనం'' కావున నీకు పూర్తిగా శరీరస్వస్థత కల్గిందాకా మీతమ్ముని యొద్దనే వుండండి. తర్వాత మీ యిష్టం.

శ్రీ:-అయ్యో, మీ యిష్టానుసారమే కానివ్వండి.

డాక్ట:- (కల్యాణిచేసిని ప్రమోద్ చేతులో పెట్టి) ప్రమోద్, పరమ సాధ్యమైన నా విజ్ఞానం నీ కన్నీస్తున్నాను. అంతా నీదే భారం. ఈ కల్యాణి నిను నీడగా చరించి నీ జీవితాన్ని కల్యాణ ప్రదం చేస్తుందని ఆశిస్తున్నాను. (జజ్జియొద్ద ఆజ్ఞ తీసికొని వెళ్ళును)

జజ్జి:- (చేతిలో అవధాని, శర్మ, శాస్త్రిని చూపి, పూర్వోక్త) ఈ మాయముచ్చల గడ్డములను మీసములను లాగి వేయుము. ఈ మాయగురువుకు ద్వీపాంతరవాసశిక్ష, తక్కిన యిద్దరు శిష్యులకు మూడు మూడు సంవత్సరాల భరితశిక్ష విధింపబడ్డది.

(అనగానే ముగ్ధురని పోలీసు జైలుకు తీసుకవెళ్ళును.)

మా:- (స్వామి జైలుకు పోవుచుండగా) స్వామిజీ, యిప్పటికైనా నా బంతు లిస్తారా? (నవ్విడిచి)

(తెర పాల్చును)

స్త్రీ టు (ముగ్గురు మోసకాళ్ళను వీధిగుండా పోలీసు
శ్రీలుకు తీసుకుపోవుచుండగా)

స్వా:-

నీ, పెనవుల శ్రీసూక్తి యెవను సానులర క్తి
శ్రేయ పొ సెడు ధక్మపురుషులారా!
జెల జందెపుపోన బ్రహ్మ బాంగీసేన
బూజలు సల్పెను పూజ్యులారా!
నభ నువన్యాసాలఁ జంక దొంగ ప్రోవోట్ల
సామర్థ్యమును జాతని సవయులారా!
తనవారి నంటక తదితరులను సీక
గూడి మాడెను బుద్ధికుశలులారా!

తే. గీ. ముషిణిఫలములఁ గన్గోరి ముఱిసి మెసవ
మిత్తి కెళిగాక యుండని యైతిగు
అవిలోఁ బాపపంటలు హాయి నిచ్చి
యంతయున శోకమునఁ దేల్చు నార్యులారా! (నిష్క్రమణ)

శ్రీవల్లభుడు ప్రవేశించి

నీ, కుచకుచలాడెను కోమలాంగుఁ
జచ్చుకూళిల పెడఁ గట్టకుండ్రుగాక!
కొంగజపా ధ్యేయు దొంగసాములగుండె
లపహ్లాద్యుమావ మానుగాక!
సే తల్లి కందోయిలాల నురలించు
అటుజాడ్యము మొదలంటుగాక,
అస్తోక మగు మనీషాస్తేయసంపద
నుత్తరించెను త్రాగు దుడుగుగాక,

తే. గీ. కుఁ ములకు గాక నుగుణసిక్తుంబములకు
నగ తాబూలమాదర ముబ్బుగాక,
పరుల గాఢానుషంగ నెల్ల పాస్తి వీడి
భారతము పూర్వవిఖ్యాతి బడయుగాక. (నిష్క్రమణ)

(కల్యాణి ప్రమాదుల ప్రవేశం)

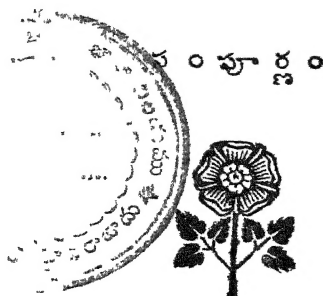
కల్యాణి

గీ. మంజుతరధర్మశీతలమారుతములఁ
జెలఁగు భారతసాధులఁ జేఱచునట్టి
దుండగీళ్ళ కుచేష్టలఁ ధూత్కరించు
కలుకు టుద్యమంబుల భువి నెఱపుడయ్యు.

ప్రమాద్

నీ. పొట్ట మాడిచి నశికట్టు బిగించి పె
ద్దలపొట్టఁ బూజించు ధార్మికుండు
తెలియకే వేదచోదితధర్మముల నెల్ల
నడుగడ్డునక జాటు బడుగుతేను
రాలగుట్టలనేని జాలిచూపులచేతఁ
బాలవెల్లిగఁ జేయఁజాలు జోగి
సర్వంసహదేవి సహజసద్గుణములఁ
నుగ్గుపాల్గా గ్రోలు యోగుకాలి

తే. గీ. యైన యాదిమాంధ్రుని నంటరానితనము
కప్పనముసేయ భ్రాతృదోహనమున
నెవ్వడో మాడిపోవక తప్ప దింక
జీర్ణదశ నున్న యాంధ్రదేశీయులార,

వెలువడనున్నది ! త్వరలో ! వెలువడనున్నది !

సేవాసిన మహాక క్రొత్త చారిత్రక నాటకము.

విక్రమసింహ

నెల్లూరు రాష్ట్రమున బాలమనుమసిద్ధిరాజు, తిక్కనామాత్యుని పరి
పాలనమునాటి విషాదగాథ

“రాజా విచ్చనిమొగ్గ ముంఠి” ముదియైరాలంగనున్నట్టి
నిర్వాణుడైన రివిప్రభావుడు”

ఇక తాజోద్యోగుల దుండగముల కేమికొదువ? కాని కాకతీయ గణ
పతి సార్యభాముని పాలనమున నట్టిఅరాజకమున కాస్కారముండునా?

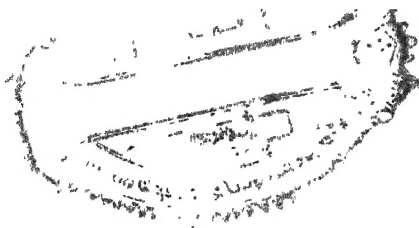
అదిగాక,

చారిణి దేవి, వెంచయ్యలవంటి ప్రభుధక్త పరాయణులు దేశ
సేవా దురంధరులునగు విరదంపతులకుండగా

“భారతవర్ష మంతటను భాగ్యములకా వెదజల్లినట్టిదు
ర్వార పరాక్రమంబులను రాపిడిపెట్టినయాంధ్రులకు
హారమునండ్లు మేటిమణియా మన విక్రమసింహాభూషణ సే
దారయ స్వామివంచకుల కాన్నదమాట పహించిచూతురే”

గ్రంథకర్త.

కల్పప్రపూర్ణ, శతావధాని, బ్రహ్మశ్రీ చెళ్ళపిళ్ళ వెంకటేశాస్త్రిగారు,
కవిసామాట్ బ్రహ్మశ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ, ఎం. ఏ. గారు,
ప్రశంసాపత్రముల నొసంగిరి.

వొరుకుచోట్లు —

డాక్టర్ జి. మురహరిరెడ్డి
సూర్యాపేట, నల్లగొండ జిల్లా, (నైజాం)

కురుకూరు సుబ్బారావు, ఆంధ్ సన్న్,
బుక్ సెల్లర్స్, బెజవాడ.
